

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

27 november 2008

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2009**

BELEIDSBRIEF

**Onderwijs en Vorming
Beleidsprioriteiten 2008-2009**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door de dames An Michiels en Anissa Temsamani
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, de heer Leo Pieters;

de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de dames Stern Demeulenaere, Laurence Libert, de heer Hans Schoofs;

de heer Dirk De Cock, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, Jos De Meyer, Luc Martens;

de heer Karlos Callens, de dames Margriet Hermans, Fientje Moerman;

de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Kris Van Dijk;

de heer Jef Tavernier.

14 (2008-2009)

– Nr. 1: Ontwerp van Decreet

16 (2008-2009)

– Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

1927 (2008-2009)

– Nr. 1: Beleidsbrief

Zie:

15 (2008-2009)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 4: Amendementen
- Nr. 5-A: Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie
- Nr. 5-B: Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 5-C: Verslag namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
- Nr. 5-D: Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
- Nr. 5-E: Verslag namens de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
- Nr. 5-F: Verslag namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
- Nr. 5-G: Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

Zie ook:

12-A (2007-2008)

- Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2008-2009)

- Nr. 1-A en B: Toelichtingen bij de begroting

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming	5
1. Algemene inleiding	5
2. Beleidsbrief: een tienkamp voor gelijke kansen: stand van zaken	5
2.1. Eerste proef: zet financiering in.....	5
2.2. Tweede proef: vraag resultaten	6
2.3. Derde proef: begin in de kleuterklas.....	6
2.4. Vierde proef: partnerschap school – ouders stimuleren	6
2.5. Vijfde proef: Nederlandse taal screenen	7
2.6. Zesde proef: een taalbeleid ontwikkelen in elke school.....	7
2.7. Zevende proef: bevorder een goede studiekeuze	7
2.8. Achtste proef: leer uit ervaringen	7
2.9. Negende proef: maak een sterke onderwijs ladder.....	8
2.10. Tiende proef: bestrijd discriminatie op de arbeidsmarkt.....	8
3. Begroting	9
3.1. Macrogegevens onderwijs	9
3.2. Het loonmodel en de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs	10
3.2.1. Algemene uitgangspunten bij de opmaak van het loonmodel	10
3.2.2. Werkingsmiddelen basisonderwijs en secundair onderwijs	11
3.3. Belangrijkste beleidselementen per onderwijsniveau	11
3.3.1. Secundair onderwijs.....	11
3.3.2. Hoger Onderwijs.....	12
3.3.3. Volwassenenonderwijs.....	13
4. Accenten op bepaalde thema's	13
4.1. Studietoelagen uitbreiden.....	13
4.2. Leerlingenvervoer	13
4.3. Samenwerking Onderwijs – Welzijn	13
4.4. Bednet – project afstandsonderwijs aan zieke kinderen	13
4.5. Erasmusbeurzen.....	13
4.6. Vlaams Centrum Onderwijsgebonden Sport (VCOS).....	13
4.7. Communicatie – Pedagogische manifestaties en studie- en informatiedagen.....	14
II. Bespreking van de beleidsbrief Onderwijs en Vorming – Beleidsprioriteiten 2008-2009	14
1. Algemene bemerkingen	14
2. Vier instrumenten voor gelijke onderwijskansen	19
2.1. Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.....	19
2.1.1. Tien prioriteiten van de Competentieagenda uitvoeren	19
2.1.2. Samenwerking tussen diverse actoren stimuleren	22
2.2. Een nieuw financieringssysteem voor het onderwijs.....	23
2.2.1. Financiering basis- en secundair onderwijs	23
2.2.2. Financiering van het hoger onderwijs	25
2.3. Beleidsvoerend vermogen van scholen versterken	26
2.3.1. Verdere professionalisering van de schoolleiding.....	26
2.3.2. Groei naar echte scholengemeenschappen	26
2.3.3. Participatie.....	26
2.3.4. Planlast verminderen	26
2.3.5. Verantwoording en verstrekken van beleidsrelevante informatie	26
2.4. Loopbanen van leraren	27
2.4.1. Lerarenopleiding en professionalisering.....	27
2.4.2. Permanente professionalisering.....	28
2.4.3. Arbeidsomstandigheden en loopbaanontwikkeling.....	29

3. Het onderwijsbeleid verbreden en verdiepen	30
3.1. Onderwijsvernieuwing	30
3.1.1. Proeftuinen	30
3.1.2. Screening van studiegebieden in het secundair onderwijs en voorbereiding van de hervorming van het secundair onderwijs	30
3.2. Talentontwikkeling van alle jongeren	30
3.2.1. Een zorgzame school voor elk kind en elke jongere	30
3.2.2. Een krachtig en stimulerend talenbeleid	31
3.2.3. Ontwikkeling van een leezorgkader	33
3.2.4. Ontwikkelen van een zorgbeleid	35
3.2.5. Eindtermen en ontwikkelingsdoelen herzien	37
3.2.6. Burgerschap en duurzame ontwikkeling stimuleren	38
3.3. Verbreden van de vorming op school	38
3.3.1. Het ICT-beleidsplan uitvoeren	38
3.3.2. Op naar de 'brede school'	38
3.3.3. Onderwijs en sport	38
3.3.4. Onderwijs en cultuur	38
3.4. Schoolinfrastructuur en rationeel energiegebruik in scholen	39
3.4.1. Inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur	39
3.4.2. Rationeel energiegebruik in scholen	40
3.5. Basismobiliteit en het STOP-principe	40
3.5.1. Leerlingenvervoer basisonderwijs	40
3.5.2. Herziening regelgeving leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs	41
3.6. Brussel, de Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten	41
3.6.1. Brussel	41
3.6.2. Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten	43
3.7. Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek	43
3.7.1. Basisdecreet hoger onderwijs	43
3.7.2. Rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod	44
3.8. Internationalisering	44
3.8.1. Opvolgingsconferentie van het Bolognaproces	44
3.8.2. Onderwijs en ontwikkelingssamenwerking	44
III. Begroting 2008: algemene en artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemming	45
1. Algemene bespreking	45
2. Artikelsgewijze bespreking	45
2.1. Decreetbepalingen	45
2.2. Begrotingstabel	46

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009 (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 15/1*), besproken tijdens haar vergaderingen van 20 en 27 november 2008.

De uitgavenbegroting werd besproken in samenhang met:

- het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2009 (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 1894/1*);
- de beleidsbrief Onderwijs en Vorming – Beleidsprioriteiten 2008-2009 (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 1927/1*).

I. TOELICHTING DOOR DE HEER FRANK VANDENBROUCKE, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WERK, ONDERWIJS EN VORMING

1. Algemene inleiding

De heer *Frank Vandenbroucke*, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, stelt dat de opmaak van de onderwijsbegroting een uitdagende opdracht is om de budgettaire mogelijkheden, gelinkt aan de huidige economische situatie, te laten sporen met de beleidsnota's en -brieven en met de engagementen die in de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie zijn aangegaan.

Ook in het laatste jaar van deze legislatuur heeft de minister gekeken wat de stand van zaken is en welke initiatieven nog verder moeten worden genomen om de ambitie uitstekend onderwijs voor iedereen niet los te laten. De nodige aandacht werd dan ook besteed aan een zorgvuldig constant beleid dat voor de nodige continuïteit van het onderwijsbeleid zorgt. Daarnaast heeft hij voor de nodige middelen gezorgd om nog enkele belangrijke beleidsinitiatieven op de sporen te zetten (cf. *infra*).

In 2009 komen een aantal initiatieven op kruissnelheid, die in 2008 van start zijn gegaan binnen

de toegekende middelen bij de regeringsvorming: de extra GOK-middelen (gelijke onderwijskansen) voor het basisonderwijs en voor de 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs, de uitbreiding van de omkadering van de pedagogische begeleiding en de aanvullende werkingsmiddelen in het kader van het aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten voor hoger onderwijs.

Tot slot komen een aantal maatregelen in 2009 op kruissnelheid die in 2008 zijn opgestart in het kader van de collectieve arbeidsovereenkomst cao VIII of bereiken ze een volgende fase in het uitgetekend financieel pad. Voorbeelden zijn de bijkomende middelen voor mentorschap, de middelen voor zorg in het basisonderwijs, de middelen voor inspraak, de subsidiëring vrije internaten en de verhoging van het vakantiegeld.

Het is volgens de minister niet de bedoeling om alle componenten van de begroting exhaustief toe te lichten. In dit verband verwijst hij naar de vrij uitgebreide memorie van toelichting per programma en de beleidsbrief waarin de ontwikkelingen geschetst worden voor de verschillende beleidslijnen.

2. Beleidsbrief: een tienkamp voor gelijke kansen: stand van zaken

De onderwijsbegroting 2009 is de budgettaire weerspiegeling van de verdere kwaliteitsvolle invulling van de beleidsaccenten. De minister vindt het dan ook belangrijk om de boodschap te herhalen die hij in zijn beleidsbrief brengt. In zijn vorige beleidsbrief lanceerde hij een tienkamp om gelijke kansen op uitstekend onderwijs te realiseren. In het laatste werkjaar van deze legislatuur wil de minister bij de bespreking van de beleidsbrief en de begroting voor het komende werkjaar even stilstaan bij de weg die werd afgelegd, de middelen die daar tegenover staan en waaraan in het komende jaar nog zal worden voortgewerkt.

2.1. Eerste proef: zet financiering in

De eerste proef is een drieluik. In drie onderwijsniveaus – het volwassenenonderwijs, het hoger onderwijs en het leerplichtonderwijs – werd de financiering hervormd om de ambitie gelijke kansen op uitstekend onderwijs waar te maken. Het financieringssysteem voor het hoger onderwijs focust op kwaliteit en resultaten, zowel in onderwijs als in onderzoek. Het finan-

cieringssysteem van de werkingsmiddelen voor het leerplichtonderwijs legt de lat gelijk tussen de onderwijsnetten en gaat voortaan uit van de noden van de kinderen. Het nieuwe systeem voor het volwassenen-onderwijs incorporeert basiseducatie in Onderwijs en zorgt voor een belangrijke regionale samenwerking in de consortia.

Tegelijkertijd werd ervoor gezorgd dat in het basisonderwijs door de beheersing van de schoolkosten geen verschil ontstaat tussen ‘goedkope’ en ‘dure’ scholen. Maatregelen zoals het invoeren van de maximumfactuur, gecombineerd met het invoeren van schooltoelagen en een verhoging van de werkingsmiddelen in het basisonderwijs drukken in belangrijke mate de kosten. De kosten tussen secundaire scholen, tussen studierichtingen en zelfs binnen studierichtingen lopen sterk uit elkaar. Daarom wil de minister in het secundair onderwijs sensibiliserend werken en ervoor zorgen dat scholen kostenbeheersing in hun beleid integreren.

Naast de duurzame, structurele aangroei van de werkingsmiddelen werden ook heel wat eenmalige financiële inspanningen geleverd voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, voor rationeel energiegebruik en voor informatie- en communicatietechnologie. De oprichting van de DBFM-vennootschap voor de scholenbouw zal een belangrijke stap zijn om de verhoogde inspanning voor scholenbouw op het veld te realiseren (DBFM: Design, Build, Finance, Maintain). Ook de bouw van 25 passiefscholen, betekent een belangrijke vernieuwing in deze sector.

2.2. *Tweede proef: vraag resultaten*

Geld en een rechtvaardige verdeling ervan zijn een noodzakelijke voorwaarde voor gelijke kansen. Toch is geld niet voldoende. Wat telt, is de aanpak en de hele onderwijscultuur: scholen die leerlingen ondersteunen en helpen, maar tegelijk de lat hoog houden en eisen stellen. Maatregelen die dit vanuit de onderwijsverhouding ondersteunen zijn:

- de invoering van de eindtermen ICT (informatie- en communicatietechnologie) voor de leerlingen in het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs;
- de peilingen en parallelversies die nagaan of er op school geleerd wordt wat moet geleerd worden (de eindtermen);

- de hervorming van de lerarenopleiding met een sterke nadruk op de praktijkervaring en de geleidelijke ingroei in het beroep via begeleiding door mentoren;
- de invoering van de nieuwe basiscompetenties van de beginnende leraar en het nieuwe beroepsprofiel van de leraar, de mogelijkheid van bedrijfsstages voor leerkrachten, de functiebeschrijvingen en evaluaties van het personeel en het doorbreken van de vlakke loopbaan.

Het huidige kwaliteitszorgsysteem is doeltreffend maar aan actualisering toe. Met het voorontwerp van decreet betreffende kwaliteit in onderwijs – dat op 18 juli 2008 principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering en momenteel wordt onderhandeld met de sociale partners – wordt de interne en externe kwaliteitszorg van het leerplichtonderwijs geoptimaliseerd.

2.3. *Derde proef: begin in de kleuterklas*

Gelijke kansen realiseren, start vroeg in de onderwijsloopbaan. Wie een goede start neemt in het kleuteronderwijs, plukt hier levenslang de vruchten van. Meer kleine kleuters gaan regelmatig naar school, ze zitten in kleinere klassen, er is een extra instapdag voor kleuters, het systeem van de instapklassen is versoepeld en scholen met veel kansarme kleuters krijgen meer omkadering en meer begeleiding. Met Kind en Gezin werd een procedure uitgewerkt om op huisbezoek te gaan bij niet-ingeschreven kleuters. Tijdens het Jaar van de Kleuter werd fors in informatie en sensibilisering geïnvesteerd.

Het voorontwerp van decreet betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs, dat de Vlaamse Regering op 10 oktober 2008 opnieuw bevestigde, zal ook een impuls geven aan de kleuterparticipatie.

2.4. *Vierde proef: partnerschap school – ouders stimuleren*

Indien men alle leerlingen optimale kansen wil bieden op school, dan is een cultuur van partnerschap tussen leerkrachten en ouders noodzakelijk. Ouders een warm welkom geven op school, maar van hen

tegelijk een minimale bereidheid tot contact en betrokkenheid eisen. De maatregelen voor de versterkte leerplichtcontrole, een schooltoelage in functie van aanwezigheid, het voltijds engagement bij de systemen van leren en werken en het decretale initiatief rond de engagementsverklaring tussen ouders en scholen in het leerplichtonderwijs illustreren deze aanpak.

2.5. *Vijfde proef: Nederlandse taal screenen*

Omdat de beheersing van het Nederlands cruciaal is om succes te halen op school, zijn er taaltoetsen en screeningsinstrumenten nodig op scharniermomenten in de schoolloopbaan. Er wordt gestart met een screeningsinstrument SALTO voor het eerste leerjaar basisonderwijs. Dat is een luistertoets, want lezen en schrijven kunnen bij deze groep nog niet worden getoetst. Een ander instrument dat wordt aangeboden, is een leerlingvolgsysteem voor kleuters met toetsen voor de domeinen taal en ordenen, en een leerlingvolgsysteem taal voor het lager onderwijs voor de domeinen spelling en technisch lezen. Er werd ook geïnvesteerd in de peilingen om zicht te krijgen op de kennis van het Nederlands. Bovendien werden voor de eindtermen Nederlands basisonderwijs parallelversies ontwikkeld. Ook die worden ter beschikking gesteld voor de scholen. Scholen zullen er van gebruik kunnen maken in het kader van hun zelfevaluatie.

2.6. *Zesde proef: een taalbeleid ontwikkelen in elke school*

De minister wil het belang van een talenbeleid laten doordringen in alle scholen en lerarenteams stimuleren om zelf initiatieven te nemen. De talenttweedaagse, de talenwebsite, de netoverschrijdende nascholingsprojecten, de tweedelijnsondersteuning voor kleuteronderwijzer(e)s(sen) met een grote concentratie anderstaligen en de uitwisselingsprojecten voor leerkrachten en directeurs zijn initiatieven waarmee hij in de zesde proef wil slagen.

Inspanningen rond nascholing op initiatief van de overheid lopen ook in het schooljaar 2008-2009 rond taal: taalversterking bij kleuteronderwijzers en leerkrachten eerste graad basisonderwijs, Frans in de overgang basis- en secundair onderwijs, gebruik van de schooltaal Nederlands in het secundair onderwijs en als nieuw thema talensensibilisering in het kleuter- en lager onderwijs. De expertisenetwerken van

de lerarenopleidingen engageerden zich overigens om – samen met de verenigingen voor moedertaal-didactici – van de zorg voor taal vanaf 2009 een sterk actiepunt te maken, zowel in de universitaire lerarenopleidingen, als in de hogescholen als in het volwassenenonderwijs. Taal is immers hét didactische middel bij uitstek van iedere leraar.

2.7. *Zevende proef: bevorder een goede studiekeuze*

De studiekeuze van leerlingen bepaalt sterk hun beroepskeuze en daarmee ook hun kansen op de arbeidsmarkt. Daarom worden in de competentie-agenda diverse actielijnen uitgewerkt die leerlingen en hun ouders ondersteunen om een gemotiveerde studie- en beroepskeuze te maken. Nieuw en versterkend is dat die acties in samenwerking met de beroepswereld vorm krijgen.

Het investeringsprogramma voor de basisuitrusting in technische scholen heeft niet alleen de kwaliteit van het onderwijs in de betrokken scholen verhoogd, maar ook bijgedragen tot een beter imago van het nijverheidsonderwijs. De premie voor leerlingen die kiezen voor een opleiding naar een knelpuntberoep wordt opnieuw voorzien.

Specifiek rond leren en kiezen lopen momenteel verschillende proeftuinen waaruit interessante conclusies getrokken zullen kunnen worden. Tegen het einde van deze regeerperiode schetst de minister een visie op de wenselijke structuur van het secundair onderwijs. Intussen wordt heel wat ervaring opgedaan met proeftuinen.

Recent werd samen met de KVIV (Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging) en andere partners het initiatief 'De wereld aan je voeten' gelanceerd waarbij scholen met hun laatstejaars kunnen intekenen op een omvattend programma rond studiekeuze, waarbij ook aspecten als kiezen voor technologie en internationalisering betrokken worden.

2.8. *Achtste proef: leer uit ervaringen*

Hoewel decreten en besluiten nodig zijn, volstaan ze niet om onderwijsvernieuwingen te realiseren. Daarom dat leren van anderen sterk wordt aangemoedigd, investeren in proeftuinen en goede praktijken worden geïnitieerd en verspreid. De proeftuinen richten zich op uiteenlopende thema's zoals technolo-

gie in het basisonderwijs, de overgang van basis- naar secundair onderwijs, het beleidsvoerend vermogen van scholen, talentontwikkeling, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het hoger beroepsonderwijs (hbo), werkplekleren en de combinatie van leren en werken, leren kiezen. Naast de proeftuinen worden een aantal proefprojecten gestimuleerd om Content Language Integrated Learning (CLIL) uit te testen.

De komende twee jaren kunnen scholen – onder bepaalde voorwaarden – experimenteren met mogelijke initiatieven om lange wachtrijen en het kamperen aan de schoolpoort tegen te gaan. Eén van de mogelijkheden is scholen de kans geven om bij inschrijvingen voorrang te geven aan kinderen die in de buurt wonen. Op basis van een grondige evaluatie van die experimenten kan een structurele regeling worden uitgewerkt.

Via het Aanmoedigingsfonds in het hoger onderwijs zullen goede voorbeelden worden verspreid die diversiteit in het hoger onderwijs stimuleren. Ook de expertisenetwerken van de lerarenopleiding zullen daartoe hun steentje bijdragen.

De overheid stapt mee in internationaal vergelijkend onderzoek en reviews van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) omdat die heel wat leerkansen bieden om het beleid nog beter te maken.

2.9. *Negende proef: maak een sterke onderwijsladder*

Met het hbo wordt een stevige sport bij op de onderwijsladder gebouwd. Er moet immers vermeden worden dat de sporten zo ver uit elkaar komen te staan, dat sommige mensen geen geschikt niveau vinden op de onderwijsladder. Het hbo is in eerste instantie immers bedoeld om mensen competenties – een beroepskwalificatie – bij te brengen waartoe het secundair onderwijs niet opleidt. Het geeft mensen voor wie de bacheloropleidingen te hoog gegrepen zijn een bijkomende mogelijkheid tot competentieontwikkeling. Het opzetten van het hoger beroepsonderwijs is in volle ontwikkeling: momenteel lopen de onderhandelingen met de sociale partners en het is de bedoeling het ontwerp van decreet betreffende het hoger beroepsonderwijs dit werkjaar 2008-2009 nog aan het Vlaams Parlement ter goedkeuring voor te leggen.

In het regeerakkoord werd afgesproken om een onderwijscontinuüm voor leerlingen met speciale

noden te ontwikkelen. Het is de bedoeling van de minister om het nieuwe leerzorgkader vanaf het schooljaar 2010-2011 geleidelijk in de scholen in te voeren.

Andere investeringen waarmee de minister de onderwijsladder probeert te verstevigen, zijn de hervormingen van het volwassenenonderwijs, de maatregelen voor het kleuteronderwijs, de inspanningen voor infrastructuur en professionalisering van de leerkrachten in het beroepssecundair onderwijs (bso) en technisch secundair onderwijs (tso).

2.10. *Tiende proef: bestrijd discriminatie op de arbeidsmarkt*

De strijd tegen discriminatie op de arbeidsmarkt vormt het sluitstuk van de tienkamp. De minister heeft de Vlaamse sociale partners en organisaties zoals het Minderhedenforum, het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, de federatie van partners voor werk Federgon en de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding) gevraagd een intentieverklaring te tekenen om discriminatieklachten op een gestructureerde manier aan te pakken samen met de Vlaamse sociale inspectie.

Om meer mensen met een handicap te werk te stellen, werd de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) in het leven geroepen. In het onderwijs konden scholen eerder al een premie aanvragen voor mensen die ze uit eigen middelen aanwierven. Nu is dit uitgebreid tot alle personeelsleden.

De uitvoering van het plan geletterdheid zal worden verder gezet door onder meer te werken aan het versterken van geletterdheid op de werkvloer en door te werken aan informatiegeletterdheid in samenwerking met cultuur.

Deze tienkamp is geen zaak van individuele atleten tegen elkaar. Het is een samenspel van alle onderwijsactoren. Maar net als in een echte tienkamp is er ondersteuning en inspanning nodig van iedereen. Doordachte ondersteuning van de overheid, inspanning van instellingen, van ouders, van leerlingen en studenten, die zich heel bewust en met de nodige zelfkennis in hun onderwijsloopbaan moeten engageren. Het onderwijs heeft daarbij ook steun nodig vanuit de samenleving. Onderwijs heeft alvast de competentieagenda die de sociale partners hebben voorgesteld, aangegrepen om een brede coalitie voor gelijke kansen en talentontwikkeling tot stand te brengen.

3. Begroting

De minister licht achtereenvolgens volgende elementen van de onderwijsbegroting toe: een aantal macrogegevens van de Vlaamse onderwijsbegroting, het loonmodel en de werkingsmiddelen; de belangrijkste beleidselementen per onderwijsniveau; en ten slotte enkele beleidsaccenten op bepaalde thema's.

3.1. Macrogegevens onderwijs

Als eerste parameter geeft de minister de evolutie van de inflatiegezuiverde middelen weer. Deze parameter drukt de reële groei uit van de onderwijsmiddelen. Bij vergelijking van de beleidskredieten Onderwijs kan worden vastgesteld dat het onderwijsbudget 2009 met 1,8 percent stijgt ten opzichte van de begroting 2008. Inflatiegezuiverd betekent dit een daling van 1,4 percent. In dit verband benadrukt de minister dat in de onderwijsbegroting enkel rekening wordt gehouden met de overschrijding van de index in december 2007 en in april 2008, terwijl deze in augustus 2008 nog niet verrekend is, maar zich nog op de algemene provisie bevindt. De kredieten nodig voor de eventuele indexaanpassingen voor de lonen in 2009 bevinden zich ook op een algemene provisie buiten de onderwijsbegroting.

In absolute cijfers evolueert de begroting onderwijs, weergegeven in beleidskredieten, als volgt:

	IN DUIZEND EURO	%-STIJGING PER JAAR	%-STIJGING PER JAAR (INFLATIE GEZUIVERD) ¹
1995	5.715.867		
1996	5.854.673	2,4	+0,8
1997	5.976.029	2,1	+0,7
1998	6.112.482	2,3	+1,0
1999	6.312.214	3,3	+2,3
2000	6.554.332	3,8	+1,9
2001	6.863.584	4,7	+1,9
2002	7.244.700	5,6	+3,7
2003	7.591.367	4,8	+3,3
2004	7.862.181	3,6	+1,7
2005	8.056.786	2,5	- 0,1
2006	8.395.945	4,2	+2,1
2007	8.876.527	5,7	+3,6
2008	9.353.719	5,4	+0,2
2009	9.517.746	1,8	- 1,4

¹ Inzake inflatie is er rekening gehouden met de cijfers van het Planbureau met betrekking tot de gezondheidsindex

Het cijfermateriaal op het vlak van het bruto regionaal product (brp) is slechts beschikbaar tot 2006. Het aandeel van de onderwijsbegroting in functie van het brp kent een min of meer constant verloop, met een aandeel van telkens 4,4 percent in 2004, 2005 en 2006.

De minister benadrukt dat deze percentages niet mogen worden verward met de percentages die in internationale publicaties worden gebruikt. In internationale context wordt de definitie van de OESO gebruikt, waarbij alle uitgaven naar de onderwijsinstellingen in kaart worden gebracht. Niet enkel de cijfers van de feitelijke onderwijsbegroting, maar ook de uitgaven van de gemeenten, de uitgaven van Syntra Vlaanderen, alle uitgaven voor Onderzoek & Ontwikkeling, de kosten van de administratie, het kindergeld van de 18-25-jarigen en de Europese middelen worden daarin verrekend. Ook omvatten de Vlaamse OESO-cijfers nu – zoals in de ons omringende landen – de pensioenlasten.

Het recentste cijfer volgens de OESO-definitie heeft betrekking op de begroting 2005 en bedraagt 5,8 percent. Hierdoor komen de Vlaamse middelen voor Onderwijs zelfs boven het gemiddelde van de OESO-lidstaten uit.

Het aandeel van de beleidskredieten in de totaliteit van de Vlaamse begroting bedraagt voor 2009 37,9 percent. Ten opzichte van de begroting 2008 is dit een daling, maar zoals eerder aangestipt, moet ook hier rekening worden gehouden met de resterende index voor 2008 en deze voor 2009 met betrekking tot de lonen, die zich op een provisie buiten de onderwijsbegroting bevinden.

3.2. *Het loonmodel en de werkmiddelen van het leerplichtonderwijs*

3.2.1. Algemene uitgangspunten bij de opmaak van het loonmodel

De lonen maken de hoofdmoot uit van de onderwijsbegroting. De evolutie van deze middelen is sterk gebonden aan factoren zoals inflatie, leerlingenevolutie, de vergrijzing en de lopende akkoorden van sectorale programmatie voor onderwijs.

De loonkredieten 2009 worden bij de initiële begroting geraamd op basis van de gekende loonuitgaven 2007. De raming van het aantal te betalen personeels-

leden (uitgedrukt in budgettaire fulltime equivalenten – FTE) is gebeurd aan de hand van de betalingen tot en met maart 2008.

In de eerste plaats worden de loonkredieten aangepast aan de stijging van de index. Zoals eerder gesteld, wordt in de onderwijsbegroting rekening gehouden met de overschrijding van de index in december 2007 en in april 2008.

Een andere voorname factor is de zogenaamde vergrijzingcoëfficiënt. De twee belangrijke componenten van vergrijzing zijn enerzijds het effect van de baremieke verhogingen en anderzijds de vervanging van oudere personeelsleden door jongere en bijgevolg goedkopere medewerkers. Er wordt uitgegaan van de reële vergrijzing van het begrotingsjaar 2007.

Bij de raming van de loonkredieten 2009 wordt bovendien rekening gehouden met de budgettaire weerslag van het op kruissnelheid komen van de maatregelen die gestart zijn in september 2008. Het betreft hier onder meer initiatieven in het kader van de extra GOK-middelen voor het basisonderwijs en voor de 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs waarvoor in totaal 13,4 miljoen euro extra wordt ingeschreven.

Daarnaast komen een aantal initiatieven, in het kader van cao VIII in 2008 opgestart, op kruissnelheid: de uitbreiding van de personeelsformatie van de pedagogische begeleidingsdiensten vanaf september 2008 in die zin dat per 350 in plaats van 425 organieke betrekkingen een halftijdse betrekking van pedagogisch adviseur zal voorzien worden, en de middelen voor de opvoeders in de gesubsidieerde internaten, waarvoor in 2009 respectievelijk 1,7 miljoen euro en 6,2 miljoen euro supplementair worden voorzien.

Vanaf 1 september 2009 volgt de vierde fase in de verhoging van het vakantiegeld. Voor het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs betekent dit bijkomend 20,6 miljoen euro.

Bovendien wordt ook nog in het kader van cao VIII een bijkomende financiële injectie gegeven aan de maatregel waarbij vanaf 2006 mentoren worden ingezet voor de begeleiding van stagiairs, beginnende leerkrachten en leraren in opleiding. Voor 2009 betekent dit 3,75 miljoen euro bijkomende middelen.

Verder is er een transfer van 1,5 miljoen euro van de lonen van het volwassenenonderwijs naar de wer-

kingskosten hoger onderwijs omwille van de integratie van de opleiding ‘Gezinswetenschappen’ in het hoger onderwijs (EHSAL), vanaf 1 september 2008. Voor 2009 gaat het om 1,061 miljoen euro.

Bovendien werden de middelen voor de schoolpremie voor het beleidsdomein Onderwijs berekend op 3,2 miljoen euro. Deze uitgaven werden niet op de onderwijsbegroting ingeschreven, maar op een algemene provisie waar alle uitgaven van de volledige Vlaamse Gemeenschap voor deze schoolpremie gecentraliseerd worden.

3.2.2. Werkingsmiddelen basisonderwijs en secundair onderwijs

Vanaf het schooljaar 2008-2009 werd er gestart met een nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs, gefocust op de werkingsmiddelen. De financiering van scholen is niet meer afhankelijk van het net, maar wel van de kenmerken van de leerlingen en de kenmerken van de school. De 100-76 verhouding zoals die bestond tot en met het schooljaar 2007-2008, wordt bijgevolg verlaten. Scholen die relatief veel kinderen over sociaal-culturele barrières moeten helpen en dus de moeilijkste opdrachten moeten vervullen, zullen daarvoor relatief meer werkingsmiddelen krijgen.

De weerhouden kenmerken zijn de volgende: de opleidingsgraad van de moeder, het krijgen van een schooltoelage, de taal van de leerling en de buurt waar de leerling woont. Leerlingen die voldoen aan een of meerdere van deze kenmerken, genereren voor de school extra werkingsmiddelen. Per leerlingenkenmerk wordt er eenzelfde globaal budget toegekend dat verdeeld wordt op basis van het aantal leerlingen per kenmerk. Het totale budget aan leerlingenkenmerken bedraagt voor het basisonderwijs 14 percent van het totale werkingsbudget en stijgt jaarlijks tot 15,5 percent in 2016. Voor het secundair onderwijs bedragen deze cijfers respectievelijk 10 en 11 percent.

Tussen de netten zijn er objectieveerbare verschillen die de toekenning van extra werkingsmiddelen verantwoorden. In het kader van de nieuwe financiering zijn er twee objectieve verschillen weerhouden (het verplicht aanbieden van meerdere levensbeschouwelijke vakken en de verplichte neutraliteit).

Voor 2009 werd in totaal 112,2 miljoen euro extra vrij gemaakt voor het nieuwe financieringsmechanisme leerplichtonderwijs wat de werkingsmiddelen betreft. Daarenboven werd ervoor gezorgd dat in 2008 al een voorschot wordt betaald als eerste schijf werkingsmiddelen voor het leerplichtonderwijs. In totaal gaat het om een vervroegde uitbetaling van 285 miljoen euro.

3.3. *Belangrijkste beleidselementen per onderwijsniveau*

3.3.1. Secundair onderwijs

Kostenbeheersing

In het secundair onderwijs komt er geen maximumfactuur, maar ook in dit onderwijsniveau heeft de minister het initiatief genomen om te werken rond kostenbeheersing via sensibilisering. Voor 2008 heeft hij met de Koning Boudewijnstichting een overeenkomst gesloten om de fundamenteen hiervoor te leggen. In 2009 wordt verdergegaan op de ingeslagen weg: er wordt 250.000 euro voorzien om het proces met de wijze van aanpak uit te tekenen. De kernopdracht van de Koning Boudewijnstichting zal hierbij zijn het beleidsvoerend vermogen van de scholen rond kostenbewustheid te versterken.

Daarnaast heeft de minister voor het vierde begrotingsjaar op rij voor een tussenkomst gezorgd in de schoolfactuur om de kost van de tso- en bso-richtingen die leiden naar de knelpuntberoepen minder zwaar te maken. Onder meer de volgende studierichtingen uit het gewoon en buitengewoon onderwijs komen in aanmerking: hotel, restaurant en keuken, slagerij en vleeswaren, brood- en banketbakkerij, vrachtwagenchauffeur, logistiek, organisatiehulp, thuis- en bejaardenzorg enzovoort. Voor het schooljaar 2008-2009 gaat het in totaal om 1,4 miljoen euro voor de bekostiging van opleidingsspecifieke kosten die voorheen aan de ouders en leerling zelf doorerekend werden.

Regionale Technologische Centra (RTC's)

Zowel in 2008 als in 2009 werd ervoor gezorgd dat in het kader van de competentieagenda 18.000 euro extra wordt toegekend aan elk RTC. In totaal gaat

het om 900.000 euro voor de aanwerving van telkens minimum 2,5 FTE bruggenbouwers die ondersteuning bieden bij het bereiken van de vooropgestelde decretale doelstellingen voor de RTC's.

3.3.2. Hoger Onderwijs

Werkingsuitkeringen hoger onderwijs

Naar analogie van de lonen leerplichtonderwijs volgt vanaf 1 september 2009 in uitvoering van cao II Hoger Onderwijs de vierde fase in de verhoging van het vakantiegeld. Dit betekent bijkomend 2,7 miljoen euro voor de werking hoger onderwijs. De werkingskosten hoger onderwijs stijgen verder nog enerzijds met 24,1 miljoen euro door de indexaanpassing en anderzijds met 1,06 miljoen euro omwille van het op kruissnelheid komen van de integratie van de opleiding Gezinswetenschappen in het hoger onderwijs (EHSAL). Zoals eerder bij de lonen volwassenenonderwijs aangehaald, wordt in totaal 1,5 miljoen euro overgeheveld van de lonen volwassenenonderwijs naar de werkingskosten hoger onderwijs als gevolg van deze maatregel.

Ondersteuning van de voorbereiding doctoraatsbeurzen in de kunsten

Om de nodige capaciteit te ontwikkelen en expertise op te bouwen met betrekking tot doctoraatsbeurzen in de kunsten – zowel bij de associaties, de universiteiten als de hogescholen – vindt de minister het opportuun de voorbereiding van deze doctoraten wat extra ondersteuning te geven. Hij heeft hiervoor 300.000 euro aan subsidies voorzien.

Geïntegreerde lerarenopleiding

Voor de begeleiding van de omvorming van de geïntegreerde lerarenopleidingen wordt voor 2009 1,050 miljoen euro aan bijkomende werkingsmiddelen voorzien. Het gaat om 466.000 euro extra ten opzichte van het begrotingsjaar 2008. Het gaat om de opleidingen die leiden tot de graad van bachelor in onderwijs, respectievelijk kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs.

Studentenvoorzieningen

De historische kloof tussen de financiering van de studentenvoorzieningen van de hogescholen en die van de universiteiten wordt in 2009 volledig gedicht.

Vanaf 2007 werden gefaseerd bijkomende middelen beschikbaar gesteld voor deze maatregel. Voor 2009 worden de bijkomende middelen verhoogd van 7,3 miljoen naar 11,080 miljoen euro.

Aanmoedigingsfonds

Overeenkomstig het decreet van 14 maart 2008 betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen werd in de financiering van een aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten voorzien. De middelen voor 2009 worden opgetrokken van 3 miljoen naar 6,2 miljoen euro en dienen om gelijke kansen en diversiteit in het hoger onderwijs aan te moedigen.

Academisering hogescholen

Vanaf 2007 wordt een groeipad voorzien voor bijkomende subsidies in het kader van de versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen. Het gaat om de versterking van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit, het bewerkstelligen van de interdisciplinariteit van het gevoerde onderzoek, de bevordering van de valorisatie van onderzoeksresultaten en de samenwerking met het bedrijfsleven. Voor 2007 werd hiervoor 2,8 miljoen euro ingeschreven. In 2008 werden de middelen opgetrokken tot 5,2 miljoen euro om vanaf 2009 verder te verhogen tot 8 miljoen euro. Vlaams minister Ceysens trekt een gelijkaardig bedrag uit. Zoals in oktober 2008 nog verduidelijkt naar aanleiding van een vraag van mevrouw Libert, komen deze middelen bovenop de eerder al toegekende academiseringsmiddelen (13,8 miljoen euro), waardoor in 2009 in totaal 30 miljoen euro aan de academisering wordt gespendeerd.

Evangelische Theologische Faculteit Leuven

Met het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen werd de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) al erkend als ambtshalve geregistreerde instelling en werd haar de onderwijsbevoegdheid gegeven voor het verlenen van de graden van bachelor, master en doctor in het studiegebied godsdienstwetenschappen en godgeleerdheid.

Pas met het decreet betreffende de financiering hoger onderwijs is de financiering van de ETF structureel geregeld. Vanaf 2009 heeft de minister dan ook structureel in een budget van 414.000 euro voorzien. Zo

wordt de ETF inzake financiering gelijk behandeld als de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid.

3.3.3. Volwassenenonderwijs

Vanaf 2009 wordt 33.000 euro aan nascholingsgelden voorzien voor de centra van basiseducatie.

4. Accenten op bepaalde thema's

4.1. Studietoelagen uitbreiden

Het stelsel van studie- en schooltoelagen wordt gefaseerd hervormd. Vanaf het schooljaar 2007-2008 werden voor het secundair onderwijs de inkomensgrenzen gelijkgesteld met die van de studiefinanciering voor het hoger onderwijs en werd het gemiddelde bedrag van de schooltoelage opgetrokken. Vanaf september 2008 voerde de minister een schooltoelagenstelsel in voor kleuters en kinderen van het lager onderwijs. Vanaf het schooljaar 2008-2009 zullen ook leerlingen in het deeltijds secundair onderwijs in aanmerking komen voor een schooltoelage. Aan deze nieuwe initiatieven is een kostprijs verbonden van 25,423 miljoen euro. Voor 2007 betekende de extra zuurstof voor de uitbreiding studietoelagen 10,327 miljoen euro, voor 2008 23,066 euro om vervolgens in 2009 te stijgen tot 24,925 miljoen euro.

4.2. Leerlingenvervoer

Busbegeleiding

Voor busbegeleiding heeft de minister parallel met de verhoging van het budget voor De Lijn om de ritduur te reduceren, wat een uitbreiding impliceert van het aantal ritten en van het aantal busbegeleiders, voor een extra krediet gezorgd van 884.000 euro om zo de meerkost aan busbegeleiding op te vangen. Daarnaast werd voor het nieuwe statuut van de busbegeleiders, dat naast meer duurzame contracten een betere verloning met zich meebrengt, 2,8 miljoen euro extra ingeschreven.

Project duurzaam naar school

Voor het project 'Duurzaam naar school' werd in totaal 4,8 miljoen euro voorzien. Dit betekent een verhoging van de middelen van 2,4 miljoen euro, zodat bijkomende gemeenten in dit project kunnen instappen. Het project op zich is verdeeld over twee

luiken, enerzijds een basisluik 'stappen en trappen' en anderzijds een optioneel luik wat organisatie van net-overschrijdend leerlingenvervoer inhoudt.

4.3. Samenwerking Onderwijs – Welzijn

De minister voorziet 150.000 euro voor maximaal drie verbindingsfunctionarissen die op structureel niveau afspraken ondersteunen tussen Onderwijs en de gemeenschapsinstellingen voor bijzondere jeugdhulp om van bij het moment van de start van de plaatsing tot het einde van de maatregel met herinstroom in onderwijs, het leerrecht van deze jongeren zo veel mogelijk te garanderen. Bovendien moet de extra expertise vanuit Onderwijs de gemeenschapsinstellingen in staat stellen beter op de hoogte te blijven van initiatieven in het onderwijs ter voorkoming van schooluitval, alternatieve time-outprojecten voor moeilijk schoolbare jongeren, initiatieven rond de combinatie leren en werken en andere beleidsinitiatieven in onderwijs.

4.4. Bednet – project afstandsonderwijs aan zieke kinderen

Vanaf 2009 wordt in een subsidie voorzien van 250.000 euro voor de vzw Bednet, die als doelstelling heeft de leerachterstand bij langdurig zieke kinderen zoveel mogelijk te voorkomen en het contact van de zieke kinderen met de klasgenootjes en de omgeving te behouden door hen via het internet met hun leerkracht en klasgenoten te verbinden.

4.5. Erasmusbeurzen

Vanaf 2009 heeft de minister structureel 1,3 miljoen extra vrijgemaakt voor de Erasmusbeurzen.

4.6. Vlaams Centrum Onderwijsgebonden Sport (VCOS)

Het decreet van 7 mei 2004, waarbij de Stichting Vlaamse Schoolsport en de Vlaamse Studenten-sportfederatie omgevormd worden tot één nieuwe organisatie namelijk het Vlaams Centrum voor Onderwijsgebonden Sport (VCOS), werd grondig geanalyseerd om de problemen in kaart te brengen die eventueel zouden opduiken, wanneer effectieve uitvoering wordt gegeven aan de opgenomen bepalingen. Om decretaal tot een oplossing te komen van

de gestelde hindernissen, heeft de minister een nieuw voorontwerp van decreet houdende de organisatie van onderwijsgebonden sport op de sporen gezet waarvan de ingang gepland is begin 2009. Hij heeft voor de nodige middelen gezorgd om de uitvoering van het engagement na te komen dat genomen werd in het kader van cao VI om de gesco's (gesubsidieerde contractuelen) onderwijsgebonden sport om te zetten naar contractuele personeelsleden. Tevens wordt in het kader hiervan ook 1,318 miljoen euro overgeheveld van Werk naar de Onderwijsbegroting.

4.7. *Communicatie – Pedagogische manifestaties en studie- en informatiedagen*

Sinds 1996 worden niet-commerciële netoverschrijdende studie-informatiedagen (SID-ins) georganiseerd in elke Vlaamse provincie voor de laatstejaarsleerlingen van het secundair onderwijs, die ervoor kiezen om verder te studeren na het secundair onderwijs. Door de juiste studiekeuze wordt getracht om uitval en mislukking te vermijden. Voor jongeren die echter na het secundair onderwijs voor de arbeidsmarkt kiezen, was er geen vergelijkbaar initiatief, terwijl ook voor hen het beschikken over objectieve, volledige en niet-commerciële informatie een eerste voorwaarde is om de juiste arbeidsmarkt- en beroepskeuze te maken. Om deze lacune te overbruggen werd gestart met een 'proefproject' op de SID-in Oost-Vlaanderen waarbij ook verschillende sectoren aanwezig waren als standhouder. Dit experiment werd positief geëvalueerd en het is de bedoeling dat dit initiatief verder uitgebreid wordt tot alle vijf de SID-ins. Voor 2009 werd dan ook het budget verdubbeld, wat neer komt op 163.000 euro extra middelen.

II. BESPREKING VAN DE BELEIDSBRIEF ONDERWIJS EN VORMING – BELEIDSPRIORITEITEN 2008-2009

1. Algemene bemerkingen

Mevrouw *An Michiels* merkt op dat de beleidsbrief zowel een terugblik is – wat is al gepresteerd deze legislatuur – als een vooruitblik, niet alleen naar 2009, maar zelfs naar de volgende legislatuur. Zij herinnert aan haar tussenkomst bij de vorige beleidsbrief over de tienkamp. Een aantal van de opmerkingen van toen blijven zeker relevant. De spreker wenst ze echter niet te herhalen maar stelt dat in de zienswijze van de minister een belangrijke zaak ontbreekt. De minister zegt dat de sporten van de onderwijslander niet te ver uit elkaar mogen liggen, maar volgens

mevrouw Michiels vergeet de minister na te gaan of iedereen wel kan volgen.

In de beleidsbrief staat een indrukwekkend lijstje van al gerealiseerde zaken, maar mevrouw Michiels vraagt zich af het werkveld 'mee' is: kunnen al deze zaken correct uitgevoerd worden? Zijn de mensen hiervan op de hoogte? Bij de start van de legislatuur heeft de Vlaams Belangfractie gezegd dat het onderwijs toe is aan rust, in de zin van een kans geven aan alle mensen om veranderingen te leren kennen en ze vervolgens door te voeren, zonder nog maar eens opnieuw overdonderd te worden met nieuwe veranderingen. Dat was het geval tijdens de voorbije legislaturen en ook tijdens de huidige legislatuur. Zowat iedereen die met Onderwijs in aanraking komt (leerkrachten, docenten, directies, medewerkers van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) enzovoort) heeft de voorbije jaren heel wat vernieuwingen moeten ondergaan.

Veel van deze vernieuwingen zijn niet van onderuit gegroeid – met uitzondering van de proeftuinen – maar werden uitgewerkt en opgelegd van bovenaf. Uit wat de minister zegt in de media, blijkt dat hij zich bewust is van het ongenoegen dat leeft bij heel wat mensen. Maar mevrouw Michiels stelt vast dat de minister hen probeert te overtuigen van zijn groot gelijk en dat hij hen afschildert als mensen die maar halve waarheden vertellen (bijvoorbeeld in het dossier van de maximumfactuur of de grote kleuterklassen).

De spreker leest ook in het advies van de Vlor (Vlaamse Onderwijsraad) heel wat opmerkingen die dezelfde richting uitgaan: "Wat de implementatie van vernieuwingsprocessen betreft, stelt de raad opnieuw vast dat de overheid een naïeve strategie hanteert. De klemtoon ligt vooral op communicatie en de beleidsbrief geeft onvoldoende rekenschap van de nood aan een gedragen en een gefaseerd proces. De Vlor herhaalt zijn vraag om bij onderwijsveranderingen steeds na te denken over een gedragen en realistische implementatiestrategie waarbij de verschillende onderwijsactoren vanuit hun eigen opdracht en verantwoordelijkheid hun rol kunnen spelen." Verder stelt de Vlor ook nog dat er in de beleidsbrief relatief weinig aandacht is voor het onderwijspersoneel en alle andere onderwijsactoren, terwijl het net zij zijn die de vele plannen van de overheid zullen moeten realiseren. Het is dan ook geen toeval volgens mevrouw Michiels dat de minister volgens een peiling van Knack van 17 september 2008 een onvoldoende

krijgt voor “praktijkvreemde decreten en richtlijnen”.

De opsomming van realisaties is indrukwekkend maar de Vlaams Belangfractie stelt nogmaals de vraag naar de samenhang tussen de verschillende dossiers: de gehele financiering; GOK en Zorg; kwalificatie EVC-EVK (elders of eerder of erkenning van verworven competentie/eerder verworven kwalificatie) en hbo enzovoort. Een gelijkaardige bemerking is terug te vinden in het Vlor-advies, waar expliciet gesteld wordt dat samenhang en transparantie beter moet bewaakt worden én gecommuniceerd worden. Bovendien moet de samenhang al duidelijk zijn bij de aanvang van het implementatietraject voor scholen.

Wanneer mevrouw Michiels naar Nederland kijkt, ziet ze dat de slinger van de hervorming van het onderwijs veel te ver doorgeslagen is in de verkeerde richting. Het Nederlandse onderwijsbeleid van de voorbije twintig jaar is onlangs door het zogenaamde rapport Dijsselbloem helemaal onderuit gehaald. Daardoor werden een aantal hervormingen al opgedoekt en werden andere al teruggedroscht. Helaas is dit voor meer dan één generatie te laat. Deze kritiek op het Nederlandse beleid is deels toepasselijk op het Vlaamse beleid. Maar over het rapport Dijsselbloem en de consequenties die men daaruit zou kunnen trekken in Vlaanderen, wordt angstvallig gezwegen. Nochtans zou men uit dit rapport veel kunnen leren, zowel wat bestaande initiatieven betreft als wat betreft hervormingen die in Vlaanderen nog op stapel staan (bijvoorbeeld de aangekondigde hervorming van het secundair onderwijs, de inspectie, de GOK-middelen, leerzorg enzovoort). Het debat kennis versus vaardigheden is in Nederland grondiger gevoerd dan in Vlaanderen.

Een van de vier instrumenten van het beleid voor gelijke onderwijskansen is een betere aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt. Mevrouw Michiels is het er mee eens dat werk zeer belangrijk is voor mensen en dat er naar gestreefd moet worden om zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen. Zij herinnert echter aan de bespreking van de discussienota (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 99/2*) – die voorafging aan de beleidsnota 2004-2009 – toen meerdere commissieleden stelden dat het feit dat de minister bevoegd is voor zowel Werk als Onderwijs, bepaalde voordelen met zich meebracht, maar dat er wel moest opgelet worden dat het onderwijs niet zou verworden tot louter voorbereiding op arbeid. Het pedagogische aspect – dat veel meer inhoudt dan enkel kennis

overbrengen – moet prominent aanwezig blijven. De spreker wenst daar nogmaals de nadruk op te leggen. Een bewuste studie- en beroepskeuze mag niet gelijk gesteld worden met een keuze met uitzicht op werk. Mevrouw Michiels volgt de minister als hij spreekt van het ontdekken en ontwikkelen van talenten vanaf het basisonderwijs maar is van mening dat dit ook geldt voor talenten die niet onmiddellijk tot werk leiden (bijvoorbeeld een opleiding archeologie). Ondanks het feit dat de minister het dikwijls heeft over de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, is daar op het terrein nog niet echt veel van te merken. De klachten die werden gehoord bij het begin van de legislatuur blijven: de gebrekkige talentkennis, de gebrekkige kennis van nieuwe technologieën. Er werden stappen in de goede richting gezet, maar er blijft nog veel werk aan de winkel. Een eerste vereiste voor die goede aansluiting onderwijs-werk is dat het onderwijs mee is met nieuwe technologieën, nieuwe technieken enzovoort. De inspanningen om het nijverheidstechnisch onderwijs bijkomende middelen te geven worden door de Vlaams Belangfractie erg gewaardeerd. Maar zij is van mening dat deze financiering structureel moet verankerd worden. Wat vandaag nieuw is, is morgen immers al weer verouderd zodat daarin blijvend moet geïnvesteerd worden. Als dit niet gebeurt, dreigt hetzelfde te gebeuren als met de investering in ICT: na een eenmalige inhaaloperatie via het PC-Kadee-project gebeurde niets meer, zodat scholen na enkele jaren alweer met sterk verouderd materiaal moesten werken.

Mevrouw *Anissa Temsamani* wordt er zich van bewust – terugkijkend op de maatregelen die de voorbije jaren genomen zijn en vooruitblikkend naar de initiatieven die de komende maanden nog genomen zullen worden – dat fundamentele onderwijs hervormingen vaak het gevoel geven dat het beleid een enorme olietanker aan het keren is, niet op volle zee, maar in een smalle havengeul met heel wat obstakels. Het is daarom, op minder dan een half jaar van het einde van de legislatuur, belangrijk waakzaam te zijn opdat de fundamentele hervormingen niet in de politieke koelkast belanden door de noodzaak ervan in vraag te stellen. En dit ondanks de goede bedoelingen en de brede eensgezindheid in het werkveld. Met andere woorden, het zijn niet altijd de grootste of meest fundamentele obstakels die voor problemen zorgen.

In een aantal dossiers – zoals de nieuwe financiering van zowel het hoger als het leerplichtonderwijs, het overkoepelend decreet *Leren en werken*, de tijdelijke projecten voor het deeltijds kunstonderwijs en

recenter in het debat in de aanloop naar het nieuwe leezorgkader – werd de minister door het veld, de Vlor, maar ook door commissieleden, verweten dat hij te snel werkt, te veel reglementeert, en hierbij voorbijgaat aan de bezwaren van sommigen uit het werkveld. Mevrouw Temsamani begrijpt deels de frustratie en koudwatervrees bij sommigen. En – om een andere kritiek aan te halen – ook de sp.a-fractie vraagt zich soms af of de Vlaamse Regering wel voldoende financiering voorziet voor de concretisering van een aantal zaken. Dit geldt des te meer gezien het feit dat de verwachtingen ten aanzien van Onderwijs ook vanuit andere beleidsdomeinen alleen maar toenemen. Toch wil de spreker zich verzetten tegen de stemmingmakerij van sommigen in een aantal dossiers. Telkens werd immers vastgesteld dat de minister aan het einde van de rit een parcours heeft afgelegd van meten en in kaart brengen van noden, uitproberen, evalueren en toetsing, inspraak, beslissen en tenslotte het structureel verankeren van onderwijsvernieuwing.

Waar de huidige beleidsbrief terugblijkt op het ontwikkelde nieuwe beleid van de afgelopen jaren, blijkt dit ook duidelijk. En vooral wat betreft het geplande beleid, waar een beleidsbrief uiteraard in essentie over gaat, vind de spreker deze beleidsbrief geruststellend. Ook in de motie van aanbeveling die de meerderheid zal indienen, zal de nadruk liggen op de bewuste keuze om voldoende overleg te garanderen, maar vooral, om aan het einde van de rit knopen door te hakken. Er is immers een groot nadeel verbonden aan het doorvoeren van weliswaar noodzakelijke hervormingen: zolang die hervormingen op til zijn en bediscussieerd worden, bestaat er een onzekerheid in het werkveld.

Daarom vraagt de sp.a-fractie om het overleg en de voorbereiding te finaliseren in een al bij al vrij lange lijst van dossiers: het oprichten van de DBFM-vennootschap; de nieuwe eindtermen en ontwikkelingsdoelen; de regelmatige deelname aan de laatste kleuterklas als inschrijvingsvoorwaarde voor het eerste leerjaar; de verankering van de engagementsverklaring van ouders in het schoolreglement; de uitwerking van een duidelijk optimalisatie en rationalisatiekader voor het hoger onderwijs; de decretaale vertaling van de nieuwe kwalificatiestructuur; de finalisering van het dossier over het hoger beroeps-onderwijs; de uniformisering en versterking van de kwaliteitscontrole in het onderwijs; het leezorgkader; maatregelen om het lerarentekort op te vangen en de cumulatie van opdrachten te vereenvoudigen;

duidelijkheid brengen over de effecten van de modularisering van het volwassenenonderwijs op het personeelsstatuut; coördinatie van de verschillende decreten op het hoger onderwijs in één basisdecreet.

Daarnaast zijn er een aantal belangrijke dossiers waarover tijdens deze legislatuur al veel overlegd en nagedacht is, maar waarvan niet kan worden verwacht dat ze in de komende maanden resulteren in nieuwe regelgeving en concrete hervormingen, zoals bijvoorbeeld de noodzakelijke herschikkingen in het landschap van het secundair onderwijs. Daarvan wordt voor het einde van de legislatuur een blauwdruk – een conceptnota – verwacht, die een stevige basis moet vormen voor de beleidsontwikkeling in de komende jaren. Dat geldt in zekere zin ook voor de coördinatie van alle regelgeving over personeel en financiën in de instellingen voor hoger onderwijs. Dit lijkt niet meer mogelijk in het op til zijnde ontwerp-basisdecreet, maar de sp.a-fractie wil wel garanties dat dit in de komende jaren zal gebeuren.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat de voorliggende beleidsbrief enigszins verschilt van de vorige beleidsbrieven, al was het maar omdat de resterende tijd tot het einde van de legislatuur beperkt is. De beleidsbrief bevat daarom veel elementen die al gerealiseerd zijn. De vraag stelt zich dus wat nog aan het onderwijsbeleid kan gewijzigd worden in die korte periode. Gelet op de lange lijst van decretaale initiatieven die nog moeten behandeld worden, is het belangrijk om tijdig hiermee van start te gaan zodat een degelijke bespreking mogelijk is.

Ook het onderwijsveld zal met deze veranderingen worden geconfronteerd. Andere commissieleden en de Vlor hebben hierover reeds opmerkingen gemaakt. De Vlor stelt volgens de spreker terecht dat het belangrijk is om in Onderwijs niet stil te staan en te veranderen maar ook dat aan het onderwijsveld de nodige middelen en tijd moet worden gegeven om deze veranderingen effectief te realiseren. De vraag voor aandacht voor de implementatiefase is een terechte vraag.

De heer *Hans Schoofs* verwijst naar het vrij scherpe Vlor-advies dat stelt dat er iets schort aan de samenhang en de transparantie tussen de dossiers. Er wordt daarbij verwezen naar de samenhang tussen de financiering van het leerplichtonderwijs, het leezorgkader en het GOK-beleid; de samenhang tussen de Vlaamse kwalificatiestructuur, het hoger beroepsonderwijs, het Kwaliteitsdecreet en het EVC-beleid; de samenhang

tussen zorginitiatieven en het leerzorgkader. Voor de scholen moet de samenhang duidelijk zijn bij de aanvang van het implementatietraject.

Het beeld van de financiële investeringen door de overheid is niet altijd duidelijk: de parameters ontbreken om te oordelen over de haalbaarheid van de investeringen; het is niet altijd duidelijk of het gaat om bestaande of nieuwe middelen, reguliere of extra middelen.

De Vlor stelt verder in zijn advies dat de overheid op bepaalde domeinen te sturend optreedt. Er wordt verwezen naar het aanbieden van parallelversies van de periodieke peilingen voor zelfevaluatie en de centrale nascholingsmiddelen. Voorts hanteert de overheid bij de implementatie van vernieuwingsprocessen niet altijd een duidelijke strategie. Er is onvoldoende aandacht voor een gefaseerd en gedragen proces en te veel nadruk op louter communicatie.

De heer Schoofs onderschrijft met nadruk de vraag van de Vlor naar systematische evaluatie. Hij voegt daar de doorstroming van mogelijke evaluaties naar het parlement aan toe, bijvoorbeeld de evaluatie van de proeftuinen, het Participatiedecreet, de nulmeting voor diversiteit in de lerarenopleiding, de projecten in het leerlingenvervoer, de evaluatie van de financiering van het volwassenenonderwijs, de projecten inclusief onderwijs en autisme en geïntegreerd onderwijs (gon) enzovoort.

De Vlor stelt verder dat vormen van transversaal beleid tot stand moeten komen in overleg met de onderwijsgeledingen.

Tot slot heeft de Vlor nog enkele meer algemene bedenkingen: welke zijn de prioriteiten van de minister voor de resterende periode; wat gaat de minister doen aan het democratisch gehalte van het besluitvormingsproces; wat gaat de minister veranderen aan de snelheid van het regelgevingsproces? Bepaalde onderwijssectoren vragen al langer maatregelen en dreigen vergeten te worden.

De heer *Dirk De Cock* stelt dat, gezien de beperkte resterende tijd, de dossiers die in de pijplijn zitten goed bewaakt zullen moeten worden om de dossiers te finaliseren. De VlaamsProgressievenfractie zal constructief meewerken om die dossiers te realiseren, zoals afgesproken binnen de meerderheidspartijen. Net zoals mevrouw Tamsamani pleit de spreker ervoor dat nog voor het einde van de legislatuur een visietekst zou worden uitgewerkt over de hervorming van het secundair onderwijs. Zo is er een aankno-

pingspunt voor de volgende regeerperiode. De heer *De Cock* drukt zijn appreciatie uit voor de uitgewerkte tienkamp in de beleidsbrief en feliciteert de minister tot slot met zijn verwezenlijkingen.

Voor de heer *Jef Tavernier* zijn er – ondanks het uitgebreide overzicht van realisaties in de beleidsbrief – twee zaken die niet geslaagd zijn. Een eerste is het verhogen van de participatie en slaagkansen van allochtonen in het onderwijs. Een tweede dossier is dat van DBFM. Hij zal op beide dossiers terugkomen bij de bespreking van de specifieke punten.

De heer *Kris Van Dijck* wijst op het belang van de onderwijsbegroting. Die bestaat vooral uit personeelsmiddelen, waardoor herlokalisatie niet altijd evident is. De ambities van het regeerakkoord zijn in grote mate gerealiseerd. Het lid geeft het voorbeeld van de gelijke financiering die nog niet zo lang geleden als onhaalbaar beschouwd werd. Onderwijs is een goed voorbeeld van wat de politiek vermag als er een zekere eensgezindheid bestaat. Het lid is zeer positief over de manier waarop er de voorbije vier jaar samengewerkt is. Dat heeft geleid onder meer tot het aanduiden van thuistaal niet-Nederlands als gelijkekansindicator, de bachelor bouw in de Kempen, het decreet faciliteitenonderwijs.

– *antwoord van de minister*

De *minister* is akkoord met de opmerkingen dat hij veel wenst te veranderen. Maar hij is het niet eens met de opmerkingen dat hij dit te snel zou doen. Het geven van gelijke kansen aan alle kinderen is een ambitieus verhaal. Hij verwijst naar de fundamentele wijziging – gelijkaardig met het Schoolpact van 1958 – door het geven van werkings- en omkaderingsmiddelen aan scholen, onafhankelijk van het net waartoe de school behoort (met uitzondering van enkele beperkte, objectiveerbare verschillen). Daardoor wordt de lat gelijk gelegd. Tijdens het colloquium naar aanleiding van 50 jaar Schoolpact in het Vlaams Parlement, werd gesteld dat dat het moment is waarop nagedacht wordt over de fundamentele maatschappelijke doelstellingen van het onderwijs. Er is de tienkamp, de wijziging van de financiering van de werkingsbudgetten van het leerplichtonderwijs, van het hoger en volwassenenonderwijs, de hervorming van de lerarenopleiding. Om beter talenten te ontdekken wordt er gewerkt rond taal, technologie en studiekeuze enzovoort.

Mevrouw Michiels stelde dat de minister angstvallig zwijgt over het Nederlandse onderwijsrapport Dijssel-

bloem. De minister zegt dat dit niet klopt en verwijst naar zijn toespraak ‘Onderwijsvernieuwing door-dacht aanpakken’ van 6 mei 2008 (zie website www.vandenbroucke.com). Hij stelde toen dat men leert uit de Nederlandse ervaring. De Nederlanders hebben de neiging om in hun onderwijsbeleid de slinger voortdurend te laten uitschieten. Een beleid dat van de ene naar de andere richting slingert is niet goed. De commissie-Dijsselbloem zegt dat men de dingen geleidelijk aan, van onderaan moet laten groeien; dat de overheid zich niet te veel moet bemoeien met het didactische gebeuren in de klas; geef scholen en leerkrachten voldoende vrijheid. De minister baseert zijn onderwijshervormingen op deze principes. Het is aan de commissieleden om te oordelen indien dit misschien niet steeds even consequent gebeurt: geleidelijk aan, bijvoorbeeld via proeftuinen, zaken uit-testen vooraleer alles onmiddellijk te veranderen, en aandacht hebben voor de implementatie.

De minister betwist dat er onvoldoende samenhang zou zijn. Hij verwijst naar de tienkamp en naar een aantal hervormingen die als een geheel werden aangepakt. Dat maakt het bijgevolg soms moeilijk en is, begrijpelijkerwijze, de reden voor de kritiek van de Vlor. Door dossiers in de breedte aan te pakken, moeten vele zaken tegelijk gebeuren. Wat de implementatie betreft, onderschrijft de minister de zorg voor een voldoende fasering en voor voldoende middelen. Maar de ambitie was er en is er nog steeds. Het hoger beroepsonderwijs bijvoorbeeld, is een ontbrekende sport op de onderwijsladder. Verder zijn er de dossiers rond leerzorg, de kwalificatiestructuur, kwaliteitszorg, het herzien van de eindtermen enzovoort.

De minister is het niet eens met de opmerking van de heer Schoofs en het Vlor-advies dat er een gebrek is aan democratisch gehalte. Alle procedures worden gerespecteerd.

Wat de opmerkingen betreft over het gebrek aan systematische evaluaties en hun doorstroming, klopt dit voor een aantal dossiers. De minister noteert dat aangekondigde evaluaties er tijdig moeten zijn en de parlementsleden op de hoogte worden gebracht.

Samengevat is volgens de minister zijn onderwijsbeleid ambitieus maar haalbaar en democratisch. Beleid dat niet haalbaar is, moet niet uitgevoerd worden.

– *repliek van de leden*

Mevrouw *An Michiels* vraagt naar een tijdspad voor en de volgorde van de behandeling van de aangekon-

digde decreten die nog moeten worden goedgekeurd. In het verleden heeft de Vlaamse Belangfractie al meermaals de manier van werken in de commissie aangeklaagd, waarbij decreten aan sneltreinvaart moesten besproken en goedgekeurd worden. Op het einde van vorig werkjaar 2007-2008 werden zelfs vier decreten onmiddellijk in plenaire vergadering behandeld vanwege hoogdringendheid. De Vlaams Belangfractie heeft al meermaals gesteld dat een degelijke parlementaire controle op die manier onmogelijk wordt gemaakt. Niet alleen de oppositie, maar het ganse parlement wordt op die manier buiten spel gezet. Naast het parlement wordt op die manier ook het hele onderwijsveld voor voldongen feiten gesteld. De minister zegt volgens mevrouw Michiels wel elke keer dat net de vele adviesprocedures ertoe leiden dat decreetvorming een lang aanslepend proces is waardoor alles snel moet worden goedgekeurd in het parlement voor het begin van het nieuwe schooljaar. De spreker leest nu ook in het advies van de Vlor dat men zich ook daar zorgen maakt over een gebrek aan democratisch gehalte van het besluitvormingsproces. De Vlor schrijft dit niet ter verdediging van de oppositie, maar wel omdat in cruciale dossiers, zoals de hervorming van het secundair onderwijs, de rationalisatie en programmatie in het hoger onderwijs of de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs geen open debat wordt gevoerd over de fundamentele principes. Veel informatie bereikt de betrokkenen in het onderwijsveld slechts onrechtstreeks volgens de Vlor. Dat op die manier dan ook heel wat weerstand tegen veranderingen wordt gekweekt, is niet verwonderlijk.

De *minister* verwijst naar de tabel op pagina 95 en volgende van de beleidsbrief waarin de streefdata zijn opgenomen van de definitieve goedkeuring van de voorontwerpen van decreet door de Vlaamse Regering. Daaruit kan de indieningsdatum in het Vlaams Parlement worden afgeleid. Wijzigingen zijn mogelijk omwille van twee redenen: wanneer er voor een belangrijk of gevoelig punt geen draagvlak is en ten tweede wanneer het niet strikt noodzakelijk lijkt voor het beleid of de samenhang in het beleid niet meer mogelijk is.

De beleidsbrief wordt verder besproken volgens zijn thematische structuur. De antwoorden op de vragen van mevrouw Anissa Temsamani en de heer Jef Tavernier werden schriftelijk overgemaakt maar verwerkt in het verslag.

2. Vier instrumenten voor gelijke onderwijskansen

2.1. Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

2.1.1. Tien prioriteiten van de Competentieagenda uitvoeren

– Een bewuste studie- en beroepskeuze

Wat de studie- en beroepskeuze betreft, mist mevrouw *Anissa Temsamani* meer concrete informatie in de beleidsbrief over de nieuwe en verder te zetten ingrepen om leerlingen beter te ondersteunen bij hun studiekeuze. Is het de bedoeling om de rol van de CLB's in deze te versterken en op welke manier zal dit gebeuren? Of ziet de minister hierbij eerder een rol weggelegd voor de lokale overheden in het kader van hun flankerend onderwijsbeleid?

De heer *Hans Schoofs* ziet dat in de Competentieagenda verschillende actielijnen werden uitgewerkt om ouders en leerlingen bij te staan bij het maken van een goede studiekeuze. De minister benadrukt dat de studiekeuze bepaald wordt door sociale omgevingsfactoren, gezin, vrienden, familie enzovoort. Is het CLB altijd voldoende voorbereid om informatie te geven over het volledige studieaanbod? Verstrekken alle CLB's objectieve informatie over de school- en studiekeuze?

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat er tal van instrumenten ontwikkeld zijn voor studiekeuzebegeleiding. Er moet over gewaakt worden dat kinderen en ouders door de bomen het bos nog zien. Daarenboven is studiekeuze een complex proces dat een goede begeleiding vergt. De minister heeft meermaals gezegd dat die begeleiding de voorbije jaren mank liep. Op welke manier wordt eraan geredieerd?

Mevrouw *An Michiels* vraagt over de studiekeuzebegeleiding wat de stand van zaken is met betrekking tot het SOHO-project (overgang secundair onderwijs - hoger onderwijs)? Is het geëvalueerd en wat valt daaruit te leren?

Wat talentontwikkeling betreft, leest mevrouw *Kathleen Helsen* in de beleidsbrief dat talenten moeten ontdekt en ontwikkeld worden van in de basisschool. Zij vindt dat talentontwikkeling eigenlijk

start in de kleuterschool. Daar wordt veel aandacht besteed aan taal, iets minder aan voorbereidend rekenen. Het is belangrijk ook aandacht te hebben voor andere aspecten zoals de motorische ontwikkeling. Het lid zocht in de beleidsbrief tevergeefs naar die totale benadering van het kleuteronderwijs. Wordt die benaderingswijze gehanteerd of concentreert de kleuterschool zich nog altijd vooral op taal? Dat zou haaks staan op de talentontwikkeling en het belang dat gehecht wordt aan technische vaardigheden. Zij vraagt verder vanaf welke leeftijd de portfolio voor talentontwikkeling wordt gebruikt?

Inzake de premie voor leerlingen die knelpuntberoepen kiezen, vraagt de heer *Hans Schoofs* wat het effect is van deze premie? Het is een relatief kleine premie, die slechts voor een beperkt aantal leerjaren en opleidingen geldt. De knelpuntberoepen wijzigen geregeld, de premie moet dus mee evolueren. Wat is het standpunt van de minister? Wat denkt hij over de koppeling aan het gezinsinkomen of aan andere criteria? Wat denkt hij over een structurele financiering?

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat er veel aandacht gaat naar talentontwikkeling en een goede studie- en beroepskeuze, anderzijds worden leerlingen gestimuleerd te kiezen voor knelpuntberoepen. De resultaten van beide methoden stoken niet altijd. De minister vindt het belangrijk dat een beroepskeuze toekomst biedt. Dat klopt, maar elk onderwijsaanbod zou toekomst moeten bieden. De Vlor wil de premie voor knelpuntberoepen koppelen aan het inkomen. Hoe staat de minister daar tegenover?

– antwoord van de minister

De minister stelt dat studiekeuze een uitdaging is die CLB's moeten aannemen. De rol van CLB's in de studiekeuzebegeleiding moet belangrijker worden en zij worden daarbij ondersteund, bijvoorbeeld vanuit de VDAB.

De CLB's deden tot nu vooral aan studiekeuzebegeleiding van op de tweede lijn en stelden zich zo in de schaduw van de scholen. Met de ontwikkeling van een nieuw CLB-profiel wil men de CLB's meer rechtstreekse gesprekken laten voeren met jongeren en hen informatiesessies doen geven in de typische keuzejaren, namelijk het zesde leerjaar in het basisonderwijs en het tweede en laatste jaar van het secundair onder-

wijs. Op die manier komen ze dichterbij de leerlingen te staan en kunnen ze een deskundig studieadvies geven.

Wat betreft de rol van de lokale overheid, in het kader van flankerend onderwijsbeleid kunnen gemeenten die dat wensen uiteraard vanuit een regiefunctie extra impulsen geven. Er lopen op dit ogenblik twee projecten in de centrumsteden Gent en Antwerpen met de focus op studiekeuze.

Wat de portfolio voor talentontwikkeling betreft, antwoordt de minister dat men in het kader van de Competentieagenda met een portfolio wil werken, dat relevant is vanaf de tweede graad in het secundair onderwijs. De werknaam van het project is 'my digital me'. Doel is een methodiek te ontwikkelen die fundamenteel soortgelijk is voor scholieren en voor wie zich inschrijft bij de VDAB.

Binnenkort zijn de resultaten van het SOHO-onderzoek bekend. De minister deelt alvast mee dat uit het onderzoek blijkt dat ondersteuning van studiekeuze winst oplevert.

– Meer en beter werkplekieren

De heer *Hans Schoofs* vraagt of de proeftuinen over werkplekieren worden voortgezet? Of worden de goede projecten bestendig en geïncorporeerd in een structurele werking?

Hij vraagt verder wat er gebeurt met de stages van leerlingen in het vijfde en zesde jaar tso en bso? Moeten die niet nog meer uitgesproken passen in een opleiding? Een studie van de Universiteit Hasselt zegt dat leerkrachten en werkgevers niet altijd even positief zijn over de inzet en de motivatie van leerlingen. Hoe reageert het beleid daarop? Zijn er genoeg stageplaatsen beschikbaar?

Mevrouw *Kathleen Helsen* leest in de beleidsbrief dat 54 percent van alle leerlingen in de derde en vierde graad van het secundair onderwijs in het schooljaar 2006-2007 op stage gingen. De bedoeling is dat alle leerlingen tso en bso van de derde graad op stage gaan. In welke mate is die doelstelling gehaald?

Wat de bedrijfsstages voor leerkrachten betreft, stelt de heer *Hans Schoofs* dat de vervanging van de stagelopende leerkracht een bekend probleem is. De idee om leerkrachten die tijdens hun vakantie een stage volgen, een premie te geven, is een goede invalshoek.

De heer *Dirk De Cock* vraagt hoe het zit met de vervanging van de leerkrachten die bedrijfsstages volgen? Vooral in de maanden februari, maart en april verwacht het lid een tekort aan vervangingsleerkrachten.

Mevrouw *Kathleen Helsen* is geen voorstander van een extra premie voor leerkrachten die een stage volgen in de vakantieperiode. Naast stages zijn er immers nog andere lovenswaardige inspanningen van leerkrachten. De middelen voor vervanging zijn wel terecht. Er moet nagegaan worden hoe nascholingen en stage beter omschreven kunnen worden in de opdracht van de leerkracht.

Zij stelt verder dat de regionale technologische centra (RTC's) de ruimte hebben gekregen om een rol te spelen bij de leerkrachtenstages. Wordt van hen verwacht dat ze de effecten van de leerkrachtenstages opvolgen? Het stagelopen van leerkrachten heeft een effect op het functioneren in de school. Het zou goed zijn de stages en hun effecten te inventariseren. Zo kunnen de juiste conclusies getrokken worden. Kunnen de RTC's daarbij een rol spelen? Is de werking van RTC Antwerpen ondertussen verbeterd? Heeft het ondertussen een groter bereik?

De heer *Hans Schoofs* vraagt wat de meerwaarde is van de bruggenbouwers in de RTC's? Hoe ziet de minister het verdere verloop van de proeftuin opleiding voor opleiders?

Tot slot herinnert mevrouw *Kathleen Helsen* eraan dat bij de behandeling in het Vlaams Parlement van het ontwerp van decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap, de evaluatie van de tijdelijke POT-projecten (persoonlijke ontwikkelingstrajecten) nog niet was afgerond. Is dat ondertussen wel het geval? Wat zijn de conclusies? Hebben die gevolgen voor het decreet?

– antwoord van de minister

De minister vindt dat de RTC's geen stages moeten evalueren. De scholen moeten dat doen. Hij vermeldt dat het aantal stages toeneemt. In de schooljaren 2006-2007 en 2007-2008 waren er respectievelijk 105.000 en 120.000 stages, een stijging met meer dan 10 percent. Het aantal leerlingen nam toe van bijna 55.000 tot meer dan 59.000, een stijging van 10 percent. Ook die cijfers kunnen te maken hebben met betere registratie, nuanceert hij.

Van de bruggenbouwers bij de RTC's is geen specifieke evaluatie gepland. Hun waarde zal blijken uit de evaluatie van de RTC's zelf, op basis van jaar- en financiële verslagen. Gesprekken met de RTC's leren alvast dat de bruggenbouwers als een belangrijke schakel in hun werking worden ervaren.

– Ondernemend onderwijs waarmaken

De heer *Hans Schoofs* stelt dat de visie van de Vlor over ondernemend onderwijs uitgaat van een structurele aanpak en niet van een projectmatige benadering. Wat is de reactie van de minister daarop?

Wat de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt betreft, sluit mevrouw *Sabine Poleyn* zich ook aan bij de kritiek van de Vlor dat het ondernemend onderwijs nogal projectmatig is en weinig structureel.

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat ondernemend onderwijs projectmatig wordt aangepakt. Hij huldigt de stelling dat de eindtermen voldoende aansporing en houvast bieden voor wie ze goed leest. Er is geen aparte eindterm nodig. De volgende stap is de vraag of ondernemend onderwijs niet wordt afgeremd door de huidige structuur van het onderwijs. Zijn antwoord zal genuanceerd zijn en misschien al voor een stuk in de visie-nota zitten.

– Versterken van de erkenning van verworven competenties (EVC)

De heer *Hans Schoofs* vraagt aan welke studies over de elders verworven competenties Vlaanderen participeert? De spreker geeft het voorbeeld van de OESO-studie. Welke studies staan nog op stapel? Hoe zal de minister het parlement op de hoogte brengen van de studieresultaten?

De spreker leest in het advies van de Vlor dat de raad om verduidelijking vraagt over het EVC-kennisnetwerk, onder meer zijn verhouding met het nog op te richten agentschap voor kwaliteitszorg. Wat is de visie van de minister?

De Open Vld-fractie is het met de minister eens dat er een kwalificatieniveau tussen het secundair onderwijs en het hoger onderwijs nodig is. In het hoger beroeps-onderwijs kunnen dan vrijstellingen gehaald worden die ook gelden in het hoger onderwijs. Wie zonder

diploma het secundair onderwijs verlaat, kan dan met EVC's alsnog hoger beroepsonderwijs volgen.

– De ladder van de beroepsopleidingen versterken

Mevrouw *Sabine Poleyn* stelt dat de vijf geplande hbo-opleidingen nog niet van start zijn gegaan. Het lid was geschrokken van de vijf beroepscompetentieprofielen die de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) gekozen had. Fitnessbegeleider en tandartsassistenten zijn misschien wel knelpuntberoepen maar niet zo nodig als ploegbazen bouw bijvoorbeeld. Ondertussen zijn er wel profielen bijgekomen.

Verder vraagt het lid aan de minister om alsnog federaal minister Onkelinx de specifieke Vlaamse situatie diets te maken zodat de vierde graad verpleegkunde niet in de problemen komt. Ze pleit eveneens om de term graduaat niet te gebruiken in het nieuwe decreet hoger beroepsonderwijs. Het probleem is onder meer dat verpleegkundigen die afstuderen in de vierde graad en verpleegkundigen-bachelor dan dezelfde beroepstitel krijgen. Is het niet mogelijk een andere benaming te vinden?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat hij over de vierde graad verpleegkunde een brief heeft geschreven naar minister Onkelinx. Hij maakt zich immers zorgen over de plannen van Sociale Zaken met het beroep van verpleegkundige en wil daar met haar over praten. De tendens naar de veralgemening van de professionele bachelor is begrijpelijk maar niet wenselijk. Het afnemen van de titel van gegradueerde aan de anderen zou hij een onwenselijke devalorisatie vinden.

Wat de beroepscompetentieprofielen betreft, denkt hij dat hij gewoon te weinig profielen had gevraagd. Aan de SERV is een nieuwe vraag gesteld om bijkomende beroepscompetentieprofielen voor te stellen. De minister wil het inderdaad wat meer opentrekken.

– *replieken*

Mevrouw *Sabine Poleyn* legt uit dat zij het probleem van de titel van gegradueerde algemeen wilde aanpakken in het toekomstige hbo-decreet, en niet specifiek voor deze groep. Dat zou positieve effecten kunnen hebben op deze discussie.

Tot slot maakt zij de bijkomende bedenking dat de regionale arbeidsmarktsituatie verschilt van de

Vlaamse. In de Westhoek bijvoorbeeld was er geen werk voor de vijf geselecteerde beroepsprofielen. Ze hoopt op verandering.

2.1.2. Samenwerking tussen diverse actoren stimuleren

- Een flexibele en kwalitatieve uitbouw van het volwassenenonderwijs

De heer *Jef Tavernier* herinnert aan het nieuwe systeem voor de inschrijvingsgelden dat werd ingevoerd in het volwassenenonderwijs. Is hierover al een eerste, eventueel voorlopige, evaluatie beschikbaar? Volgens de informatie die de spreker ontving zouden de inkomsten gelijk blijven maar het aantal studenten achteruitgaan. Als dit klopt, voor welk type cursussen lopen de inschrijvingen terug: voor cursussen die eerder aansluiten bij de vrije tijd of bij een opleiding? Zeker wat het tweede betreft zou dit een achteruitgang zijn en lijkt een bijsturing noodzakelijk.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat bij de bespreking van het ontwerp van decreet betreffende volwassenenonderwijs de CD&V-fractie pleitte voor de invoering van studietoelagen, ook in het volwassenenonderwijs. In het decreet staat de vrijstelling van inschrijvingsgeld voor bepaalde groepen. Vlaanderen staat voor de uitdaging om meer laaggeschoolde volwassenen op te leiden. De effecten van het decreet kunnen pas op het einde van het schooljaar beoordeeld worden. De beleidsbrief vermeldt dat de invoering van een schooltoelage voor cursisten in het tweedekansonderwijs wordt voorbereid. Dat is positief, maar waarom enkel in het tweedekansonderwijs en niet in het volledige volwassenenonderwijs?

– *antwoord van de minister*

De *minister* verwijst naar een rapport van 115 pagina's over de impact van de inschrijvingsgelden in het volwassenenonderwijs dat werd bezorgd aan de commissieleden. Dit gebeurde naar aanleiding van een vraag om uitleg van mevrouw *Kathleen Helsen* op 26 juni 2008 (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C301*).

Globaal kan men volgens de minister stellen dat er niet de voorspelde of gevreesde achteruitgang is

omwille van het verhoogde inschrijvingsgeld. Op macroniveau treedt eerder een status quo op.

– Uitvoering van het Plan Geletterdheid

Volgens de heer *Hans Schoofs* maakt het Plan Geletterdheid melding van 800.000 laaggeletterden in Vlaanderen. De doelgroep merkt in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2005-2009 op: "Het is beangstigend hoe de aandacht bij het actieplan Geletterdheid wordt toegespitst op tewerkstelling. Geletterdheid is belangrijker voor de uitoefening van rechten en voor het zelfwaardegevoel, om bij te zijn en te blijven of uit interesse." Houden de lopende projecten rekening met die vaststelling?

Hij vraagt de minister rekening te houden met de vraag van de Vlor om ook de betrokkenheid te garanderen van leerlingen uit het buitengewoon onderwijs en het (deeltijds) beroepsonderwijs bij het Plan Geletterdheid.

Verder is hij onthutst door de conclusie van het Vlaams onderdeel van de internationale PIRLS-studie (Progress in International Reading Literacy Study) in samenwerking met de KULeuven, namelijk dat de school weinig of geen invloed heeft op leesvaardigheid. Kent de minister de studie? Wat is zijn reactie?

De heer *Dirk De Cock* stelt dat volgens de Nederlandse Taalunie 17 percent van de Vlaamse bevolking functioneel analfabeet is. Zij worden gedefinieerd als die mensen die een eenvoudige brief van de overheid niet juist kunnen interpreteren. Ook aan duidelijke en eenvoudige overheidscommunicatie moet gewerkt worden. Het is belangrijk dat voornoemde bevolkingsgroep beter leert lezen, onder meer voor het vinden van werk, maar ook voor het zelfbeeld.

– *antwoord van de minister*

De *minister* corrigeert dat de studie van professor Jan Van Damme over leesvaardigheid niet zegt dat scholen weinig bijdragen tot de taalvaardigheid van de leerlingen. Zij zegt wel dat scholen, na correctie voor leerlingenkenmerken, niet significant verschillen in leesvaardigheid. Kwaliteit van scholen is meer

dan alleen verschillen in leesvaardigheid. Het artikel daarover in De Standaard was een staal van slechte journalistiek.

- Regionale Technologische Centra versterken en verruimen

Mevrouw *Sabine Poleyn* leest in de beleidsbrief dat de vzw Diva de RTC's zal ondersteunen. Waarom is dat nodig? Bestaat RTC Vlaanderen al en hoe verhoudt het zich tot de vzw Diva? De RTC's lijken goed geplaatst om kinderen en jongeren warm te maken voor het tso en bso.

- *antwoord van de minister*

De *minister* beaamt dat het inderdaad de bedoeling is dat er een RTC Vlaanderen komt. De minister geeft het voorbeeld van de VCA-attesten (Veiligheid Checklist Aannemers) voor de veiligheid in de bouw, die landelijk zouden moeten georganiseerd worden.

2.2. Een nieuw financieringssysteem voor het onderwijs

2.2.1. Financiering basis- en secundair onderwijs

- Een nieuw financieringssysteem voor het basis- en secundair onderwijs

Mevrouw *Katleen Martens* leest in het deel over de financiering van het basis- en secundair onderwijs: "De jaarrekeningen die de vzw's van de inrichtende machten neerleggen bij de Nationale Bank zullen de basis vormen voor een tweejaarlijkse algemene analyse van de financiële situatie van de scholen." Met welk doel zullen deze jaarrekeningen worden geanalyseerd? De Vlor merkt op dat het GO! (Gemeenschapsonderwijs), het gemeentelijk en het provinciaal onderwijs moeilijk aan deze voorwaarde kunnen voldoen. Het GO! kan slechts een jaarrekening aanleveren op scholengroepniveau. De inrichtende machten van het gemeentelijk en provinciaal onderwijs zijn publieke rechtspersonen en geen vzw's. Zij zijn aan andere regelgeving onderworpen. Is deze oefening dan wel zinvol als ze slechts mogelijk is voor een deel van het leerplichtonderwijs?

Mevrouw *An Michiels* leest in de beleidsbrief een overzicht van de middelen die scholen de voorbije legislatuur hebben ontvangen. Werd er een berekening gemaakt van de stijgende kosten tijdens deze periode (bijvoorbeeld energiekosten, uitgaven voor veiligheid enzovoort)? Zo niet, wordt dit nog gepland?

De heer *Hans Schoofs* stelt dat het sociaal profiel van de school wordt bepaald op basis van de kenmerken van het sociaal milieu en van de leerlingen. Is dat niet te uitsluitend, te beperkend? De determinatie op basis van sociaaleconomische factoren zorgt er misschien wel voor dat persoonsgebonden kenmerken te weinig meetellen.

- *antwoord van de minister*

De *minister* verduidelijkt dat de Vlaams Regering de afspraak maakte om de jaarrekeningen van de schoolbesturen voortaan beter te analyseren. Het agentschap ontwikkelt een methode om een globaal zicht te krijgen op de evolutie van de besteding van de werkingsmiddelen. Om te komen tot een goede analyse op mesoniveau, werkt het samen met het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, met GO! en de centrale diensten van het VSKO (Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs). De minister benadrukt dat het niet gaat om een audit van individuele scholen, al zullen die zich wel kunnen vergelijken met de benchmark. Het proces loopt.

- Kostenbeheersing basisonderwijs

Mevrouw *Katleen Martens* stelt dat de minister aan het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen (SSL) heeft gevraagd om na te gaan of de invoering van de maximumfactuur een invloed heeft op de activiteiten die scholen voor hun leerlingen organiseren. Wat zijn de resultaten indien zij al gekend zijn? Verder vraagt ze meer verduidelijking over de monitor via dewelke de effecten van het invoeren van de dubbele maximumfactuur zullen worden opgevolgd.

De heer *Hans Schoofs* vraagt wat precies de bedoeling is van kosteloos onderwijs. Moet elke school voor alle leerlingen schoolgerief kopen? Misschien is het vanuit sociaal oogpunt verantwoord om de maatregel vooral te focussen op minderbegoeden. Daarenboven is er nog de individuele vrijheid om zelf schoolmateriaal aan te schaffen. Hoe speelt de minister daarop in? Zullen de middelen geïndexeerd worden of aangepast aan de stijgende kosten? De Vlor vraagt of het niet nodig is de maximumfactuur te evalueren voor het einde van het schooljaar.

- *antwoord van de minister*

De kosteloosheid van schoolgerief staat voor de *minister* buiten kijf. Wat de evaluatie betreft, werd aan 190 representatieve directies basisonderwijs zeer

precies en gedetailleerd gevraagd wat hun vroegere beleid was inzake een- en meerdaagse activiteiten. Met betrekking tot de eendaagse activiteiten werd gevraagd om per leerjaar aan te geven hoeveel keer een activiteit heeft plaats gevonden. Voor de meerdaagse activiteiten werd ook gevraagd hoeveel dagen deze activiteiten duren. Hierbij werd een opsplitsing gemaakt tussen bosklassen, zeeklassen enzovoort. Doel is voor het einde van de legislatuur over een nulmeting te beschikken, die in 2010 zal toelaten iets te zeggen over het effect van de nieuwe maatregelen. Men zal dan immers de nulmeting wetenschappelijk kunnen vergelijken met het eerste schooljaar waarin de maximumfactuur geldt.

– Kostenbeheersing secundair onderwijs

Verwijzend naar haar vraag om uitleg over schoolkosten in het secundair onderwijs (*Hand. VI. Parl. 2008-09, nr. C64*) vraagt mevrouw *Anissa Tamsamani* hoe hoog – of beter, hoe laag – de minister de lat legt. Wat is een billijk niveau van schoolkosten waar door kostenbeheersing moeten worden uitgekomen?

Mevrouw *Kathleen Helsen* beaamt dat in het secundair onderwijs de kosteloosheid van het onderwijs nog niet is gerealiseerd. In de commissie is al geregeld gepleit voor een betere kostenbeheersing. Het lid herhaalt dat het ook belangrijk is om de kostprijsverschillen tussen de richtingen weg te werken. CD&V betwijfelt of het initiatief met de Koning Boudewijnstichting zal volstaan.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, houdt een pleidooi voor kostenbeheersing in het secundair onderwijs, al verkiest zij bewustmaking boven een maximumfactuur zoals in het lager onderwijs. Zij heeft bijvoorbeeld een hekel aan werkboeken die maar een keer kunnen ingevuld worden. Ook schoolreizen moeten betaalbaar blijven voor alle ouders.

– antwoord van de minister

De minister deelt mee dat uit het OBPWO-onderzoek (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) blijkt dat de kost om een kind een jaar naar het secundair onderwijs te sturen in het schooljaar 2006-2007 gemiddeld 978 euro bedroeg. Maar de HIVA-studie (Hoger Instituut voor de Arbeid) bevestigt dat de samenstelling van de schoolkosten zodanig verschilt tussen en binnen studiegebieden dat het niet haalbaar is om hier precieze grenzen in te voeren. Dit toont aan dat er best niet overwogen wordt om ook in het secundair onderwijs een maximumfactuur in te voeren.

De minister geeft vervolgens informatie over de inspanningen die gebeuren om de factuur van het secundair onderwijs onder controle te houden. Ten eerste zijn de werkingsmiddelen nu gedifferentieerd naar studiegebied en naar leerlingenkenmerken. Daarnaast zijn de werkingsmiddelen opgetrokken in functie van de leerlingenindicatoren (40 miljoen euro extra).

Bovendien gebeuren er belangrijke eenmalige investeringen, zoals de 10,5 miljoen euro per schooljaar voor de basisuitrusting in het nijverheidsonderwijs en de budgetten voor scholenbouw en energiebesparing. Alhoewel scholen heel wat extra kosten hebben, is er toch ook ruimte om aandacht te hebben voor de kost die de ouders moeten betalen. Nu is er voor de studierichtingen binnen de knelpuntberoepen een premie voor alle leerlingen. Deze premie wordt in mindering gebracht van de schoolfactuur.

Ten derde biedt de hervorming van het stelsel van de studietoelagen voor heel wat ouders ongetwijfeld ook soelaas. In het schooljaar 2006-2007 dekte de gemiddelde toelage in het secundair onderwijs (166 euro) 17 percent van de gemiddelde studiekost in het secundair onderwijs (978 euro). In het schooljaar 2008-2009 bedraagt de gemiddelde toelage 377 euro, dat is naar schatting 36 percent van de huidige schoolkost. De maximale schooltoelage dekt de helft van deze schoolkost af.

Tot slot is om de scholen aan te zetten tot nog meer kostenbewustzijn een overeenkomst gesloten met de Koning Boudewijnstichting (KBS). Op basis van overleg en onderzoek zal de KBS in kaart brengen wat scholen kunnen doen op het vlak van bijvoorbeeld hun communicatie, hun imago, de manier waarop ze ouders betrekken en hun financieel beleid. Ze zal ook een plan van aanpak ontwikkelen om de scholen effectief aan te zetten tot een meer kostenbewust beleid.

De minister erkent dat er op kostenvlak werk aan de winkel is in het secundair onderwijs. Doordat het zo heterogeen is, kan men dat niet aanpakken met een maximumfactuur. De opmerking over de handboeken is terecht. De Koning Boudewijnstichting kreeg de opdracht op dit punt bewustmaking en alternatieve oplossingen te onderzoeken.

– School- en studietoelagen

Mevrouw *Katleen Martens* vraagt wat de stand van zaken is van het project om de school- en studietoela-

gen automatisch toe te kennen? Wat zijn de concrete plannen en resultaten?

Ook de heer *Hans Schoofs* vraagt hoe staat het met de automatische toekenning van de studietoelage?

Mevrouw *Kathleen Helsen* vindt het automatisch toekennen van studietoelagen belangrijk. Sommigen vinden het, zelfs met begeleiding, echt heel moeilijk om de formulieren in te vullen. Het onlinesysteem werkt nog altijd niet zoals het hoort: als een aanvrager bepaalde gedetailleerde informatie niet heeft, kan hij het formulier niet verder invullen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* heeft nagedacht over de idee om een extra schijfje in de studietoelage te voorzien voor leerlingen die een welbepaald type opleiding kiezen maar hij besliste het uiteindelijk niet te doen. Het is te complex om uit te maken voor welke opleidingen dat zou gelden. Daarom wordt voorlopig gewerkt met een beperkt maar apart schema: de premie voor knelpuntberoepen, die niet structureel wordt opgenomen in de studietoelage.

De automatisering van de schooltoelage is niet zo eenvoudig, maar er loopt wel een project over het automatisch toekennen van rechten. Het zit thans in de analysefase. De contouren zullen bekend zijn in het voorjaar van 2009. De minister pleit voor voorzichtigheid, gezien het delicate karakter. Het project heeft twee componenten. Het eerste betreft de automatisering van de dossieraftandeling, het tweede het attenderen van rechthebbenden die geen aanvraag doen, op hun recht.

De minister vraagt mevrouw Helsen aan te tonen wat er fout is met de online applicatie. Hij zegt bovendien dat de gedetailleerde informatie ook bij de papieren versie verschuldigd is. Hij heeft geen weet van specifieke problemen met de onlinetoepassing.

Mevrouw *Kathleen Helsen* antwoordt dat onvolledige schriftelijke aanvragen wel behandeld worden. Als er gegevens ontbreken, kan de aanvrager echter geen internetaanvraag indienen.

De *minister* antwoordt dat er geen probleem is met de applicatie. Het is juist de bedoeling dat de dossiers volledig zijn.

Mevrouw *Kathleen Helsen* benadrukt dat de gegevens die nodig zijn om te beoordelen of iemand in aanmerking komt voor een studietoelage of niet, minder

omvangrijk zijn dan de gegevens die in de onlineaanvraag nodig zijn.

De *minister* vraagt meer concrete informatie zodat duidelijk wordt wat het eventuele probleem is.

Mevrouw *Kathleen Helsen* heeft het over gegevens die de situatie van de aanvrager beter in kaart brengen. Ze zal de minister de concrete dossiers bezorgen.

2.2.2. Financiering van het hoger onderwijs

De heer *Hans Schoofs* vraagt of de sociale voorzieningen van de hogescholen en van de universiteiten in 2009 gelijk gefinancierd worden, zoals de minister beloofde?

De heer *Kris Van Dijk* stelt dat de vakbonden klagen over de indexeringsmechanismen in het hoger onderwijs, die de middelen onvoldoende laten toenemen. Erkent de minister de problemen die het VSOA (Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt) en het ACOD Onderwijs (Algemene Centrale der Openbare Diensten) aankaarten? Past de begroting er een mouw aan?

– *antwoord van de minister*

Volgens de *minister* klopt het dat de snel opeenvolgende loonindexeringen interen op de enveloppen die de hogescholen en universiteiten krijgen van de Vlaamse overheid, want die worden op een andere manier geïndexeerd. De minister ontkent het probleem niet, maar wijst erop dat het geldt voor veel bevoegdheidsdomeinen. Het gaat immers om het indexeringsmechanisme van de hele Vlaamse Regering. Hij kan dan ook moeilijk voor zichzelf alleen extra geld vragen – wat technisch niet eens zou kunnen, aangezien er geen begrotingsaanpassing meer komt voor de verkiezingen.

Als hij betrokken wordt bij de volgende regeringsonderhandelingen, wil de minister daarin de noodzaak van specifieke extra investeringen in het hoger onderwijs aan de orde stellen. Naast de loonindexeringen zijn er immers de problemen van de academisering, van de professionele bachelors enzovoort. Hij acht het dan ook verstandiger het probleem te stellen als een specifiek onderwijsdossier dan als een indexeringsprobleem.

Wat de vraag van de heer Schoofs betreft, stelt de minister dat het doel inderdaad is om de gemiddelde bijdragen aan de sociale voorzieningen in hogescho-

len en universiteiten gelijk te schakelen. Dat geldt ligt op tafel. Absolute gelijkschakeling per individuele student bestaat vandaag nog niet. Dat debat, waarin onder meer de schaalgrootte van de instellingen een rol speelt, valt niet meer af te ronden voor de verkiezingen, weet de minister. Ondertussen gebeurt echter wel een grote beweging ten voordele van de hogescholen, onderstreept hij.

2.3. *Beleidsvoerend vermogen van scholen versterken*

2.3.1. Verdere professionalisering van de schoolleiding

Mevrouw *Katleen Martens* juicht de verdere professionalisering van de schoolleiding toe, maar is nog steeds bezorgd over het gebrek aan administratieve omkadering van de directies. Dit vertaalt zich in vele openstaande vacatures en een hoge afwezigheidsgraad. Hoe ver staat de minister met een oplossing van dat probleem?

De heer *Hans Schoofs* stelt dat de minister er bij de cao-onderhandelingen sterk heeft op ingezet om van de directiefuncties mandaatfuncties te maken. Die evolutie moet echter gepaard gaan met een beter loon. Het geld is echter op. Heeft de minister andere prioriteiten gelegd? Wat is zijn visie daarover?

Mevrouw *Kathleen Helsen* herhaalt haar pleidooi voor een betere omkadering van de directies van basisscholen. Directies worden dan wel beter bezoldigd, er blijft een loonverschil voor directies van kleinere scholen. Is het wel goed dat verschil te behouden? In kleinere scholen moeten directeurs immers vaak ook nog les geven. Ze hebben meer taken voor een kleiner loon. Daarenboven worden ze zeer beperkt ondersteund.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, vraagt of het geen tijd wordt dat de schoolhoofden van het lager onderwijs die coördinerend directeur zijn in een scholengemeenschap, een statuut krijgen zoals hun collega's van het secundair onderwijs.

2.3.2. Groei naar echte scholengemeenschappen

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt wanneer de wetenschappelijke evaluatie van de scholengemeenschap-

pen start en wanneer zij klaar zal zijn? Wat zijn de onderdelen van de evaluatie?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de studie over de scholengemeenschappen klaar is tegen 31 maart 2010. Hij herinnert eraan dat hij stelselmatig op dit niveau heeft ingezet bij beslissingen als de versterking van het beleidskader secundair onderwijs, maar hij erkent ook dat een aantal structurele en organisatorische kwesties nog niet is aangepakt, zoals het statuut van de directeurs. Hij wacht daarvoor op de studie.

2.3.3. Participatie

De heer *Dirk De Cock* verneemt dat de participatie in sommige scholen nogal stroef verloopt. Heeft de minister daar weet van? Zo ja, kan hij er iets meer over zeggen? Volgens sommigen zou de participatie vooral planlast veroorzaken.

2.3.4. Planlast verminderen

Mevrouw *Kathleen Helsen* wijst op de vraag van de Vlor naar een centraal informaticasysteem in het departement. De Vlor vraagt ook duidelijkheid over het opvragen van data, dataopslag en datatoegang. Zal de minister op die vraag ingaan?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat er een project wordt opgezet met het oog op een vlotte en meer systematische data-uitwisseling tussen onderwijsverantwoordelijken en departement. Daarin worden zowel conceptuele als ICT-aspecten aan de orde gesteld.

2.3.5. Verantwoording en verstrekken van beleidsrelevante informatie

Mevrouw *An Michiels* leest in de beleidsbrief dat wat het European Survey on Language Competences (ESLC) betreft, in Vlaanderen gepeild zal worden naar de beheersing van het Frans en het Engels door leerlingen in het leerplichtonderwijs. Welke leeftijd zal getoetst worden? De voorbereidingen voor de studie zijn gestart in juni 2008. Verschilt deze voorbereiding per land? Of gebeurt de voorbereiding per taal:

eenzelfde voorbereiding voor elke taal in de verschillende landen?

2.4. *Loopbanen van leraren*

2.4.1. Lerarenopleiding en professionalisering

– Het decreet op de lerarenopleiding uitvoeren

Mevrouw *Anissa Temsamani* stelt dat de voorbije jaren is gebleken dat diversiteit in het lerarenkorps niet alleen een nobel streven is, maar gezien de tekorten op de onderwijsarbeidsmarkt ook een noodzaak. Gelet op het feit dat sommige groepen sterk ondervertegenwoordigd zijn in het lerarenkorps, kan de vraag worden gesteld of dit duidt op een onderbenutting van talenten. Voorziet de minister maatregelen om meer mannen in de lerarenopleidingen en vooral dan voor de klas te krijgen?

De heer *Jef Tavernier* zegt dat de minister niet gelukt is in het verhogen van de participatie en slaagkansen van allochtonen in het onderwijs. Er werd nauwelijks vooruitgang geboekt. Dat zou in de toekomst een sterk aandachtspunt moeten worden voor beleidsdomeinen zoals Onderwijs en Werk. Hij spreekt van een tijdsbom in onze maatschappij. Dé oplossing bestaat vermoedelijk niet maar dit belet niet dat er meer aandacht naar moet gaan.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt schriftelijk op de vragen van mevrouw Temsamani dat er een sterke oververtegenwoordiging is van vrouwelijke leerkrachten in het kleuter-, lager en secundair onderwijs. Dat is ook merkbaar in het studiegebied onderwijs: 28 percent mannen tegenover 72 percent vrouwen.

De vraag is of die relatieve ondervertegenwoordiging van mannelijke leerkrachten vanuit maatschappelijk oogpunt problematisch is. De minister wil daar een dubbel antwoord op geven. Het antwoord is enerzijds ja, omdat, net zoals dat in de zorgsector het geval is, zo het stereotiepe beeld wordt doorgegeven en misschien zelfs versterkt dat er ‘mannelijke’ en ‘vrouwelijke’ taken zijn.

Anderzijds is de minister op de hoogte dat er in de pers soms verhalen opduiken waaruit zagezegd blijkt dat vooral jongens nadelen in hun schoolloopbaan kunnen ondervinden van te weinig of geen contact

met mannelijke leerkrachten. Daarin gaat de minister niet mee. Dit werd onderzocht in het kader van een onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO), getiteld ‘Het geslacht der leerkrachten. Een onderzoek naar de impact van de sekse van het leerkrachtencorps en van de sekse van de directie op de cognitieve prestaties, affectieve waarden van de leerlingen’. De professoren Glorieux en Elchardus komen daarin tot de conclusie dat de stelling moet worden verworpen dat een overwegend vrouwelijk leerkrachtenteam een negatieve invloed heeft op de cognitieve prestaties van jongens. Ze relativeren ook de invloed van de feminisering van het onderwijs op de houdingen van de leerlingen. Kort samengevat: de minister ziet in de scheve man-vrouwverhouding onder de leerkrachten niet meteen gevaren voor de prestaties in het onderwijs, maar wel een probleem qua maatschappelijke beeldvorming.

Op de vraag welk initiatieven de minister zal nemen om meer mannen voor de klas te krijgen, antwoordt hij dat hij grotendeels wil verwijzen naar het antwoord dat hij op 18 november ook aan mevrouw Moerman en aan mevrouw Poleyn (*Hand. VI. Parl. 2008-09, nr. C66*) heeft gegeven en waarbij hij bijvoorbeeld heeft gewezen op de cruciale rol van de studiekeuze. In het onderwijs wil hij goede, bekwame en gemotiveerde leerkrachten. Dat impliceert dat de keuze voor pedagogische richtingen in het hoger onderwijs een bewuste en positieve keuze moet zijn, rekening houdend met de talenten van de leerlingen, hun interesses en motivatie. Tegelijk moet men zo veel mogelijk af zien te raken van factoren die vaak mee de studiekeuze bepalen, maar eigenlijk niet ter zake doen. Dat geldt ook voor erg stereotiepe, maar helaas ook erg foute denkbeelden over wat zagezegd mannelijke en vrouwelijke opleidingen en beroepen zijn. Zowel scholen en CLB's als de administratie ontwikkelen in dat kader initiatieven. Specifiek voor het onderwijs meldt de minister dat er een werkgroep gender en onderwijspersoneel werkzaam is. Het is de bedoeling dat die werkgroep een actieplan uitwerkt ter bevordering van het genderevenwicht bij het onderwijspersoneel. Dat actieplan past binnen de deelname van onderwijs aan het gelijkheidsbeleid van minister Van Brempt.

Wat acties betreft om meer mannen in de lerarenopleiding te krijgen, maakt de minister melding van een tweede oproep om diversiteitsprojecten in de lerarenopleiding in te dienen begin 2009. Na de eerste oproep lopen er vanaf dit academiejaar zeven projecten.

De twee projecten die expliciet werken aan het bevorderen van mannelijke studenten in de lerarenopleiding zijn, zijn DIPLO, het project van het regionaal expertisenetwerk Limburg en DUDILO, één van de twee projecten van het expertisenetwerk van de Leuvense Associatie. Drie andere zijn zo breed opgevat dat ook mannen impliciet zullen ‘aangesproken’ worden (men heeft het dan over ‘alle studenten van de lerarenopleiding’ of ‘leerlingen van de betrokken scholengemeenschappen’).

Een diversiteitsnulmeting in de lerarenopleiding zoals de Vlor vroeg is op Vlaams niveau technisch niet haalbaar. De databank hoger onderwijs bevat onvoldoende gegevens om zo’n nulmeting uit te voeren. Elk project heeft zelf concrete evaluatiecriteria geformuleerd op basis waarvan de resultaten van elk project na afloop zullen geëvalueerd worden.

Wat de opmerkingen van de heer Tavernier betreft, antwoordt de minister schriftelijk dat het momenteel te vroeg is om uitspraken te doen over eventuele vooruitgang in het dossier ‘participatie en slaagkansen van allochtonen.’

Onder meer op basis van het OBPWO-onderzoek is geweten dat er niet één verklarende factor is voor de lagere doorstroming naar en het lagere studierendement in het hoger onderwijs van allochtone jongeren. Het gaat eerder om een cumulatie van allerlei onderling samenhangende risicofactoren (sociaal-economische status; keuzeprocess enzovoort), waarbij elke risicofactor een indicator is voor minder goede studieresultaten. Het sleutelen aan de verschillende risicofactoren zal cumuleren in een verbetering van de situatie. Dit betekent dat dit een problematiek betreft die men zomaar niet van vandaag op morgen kan wijzigen en waar bovendien niet alleen onderwijs of werk impact op heeft.

– Opleidingsbanen invoeren

Mevrouw *An Michiels* vraagt wanneer de minister resultaten verwacht van de studie naar het effect van de toegenomen stage-uren op de stagecapaciteit van scholen, van de eerste ervaringen met de LIO-banen (leraar in opleiding) en het profiel van de studenten met een LIO-baan. Zal dit nog tijdens de huidige legislatuur zijn?

De heer *Dirk De Cock* vraagt of er voldoende plaatsen zijn voor stageplaatsen en LIO-banen? Is er voldoende competentie bij de begeleiders van de inservicetraining?

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt of het het onderzoek van de impact van de toegenomen stage-uren op de draagkracht van de scholen, ook zal nagaan wat de invloed is van het reduceren van het aantal vakken van drie naar twee?

– antwoord van de minister

Dit schooljaar zijn er 123 leerkrachten met een LIO-baan.

– Opleiding van islamleerkrachten

Mevrouw *An Michiels* vraagt wat de stand van zaken is van het project rond de opleiding van islamleerkrachten? Hoe moet dit project begrepen worden? De Erasmushogeschool richt immers al een opleiding islamleerkracht in. Gaat het om hetzelfde?

2.4.2. Permanente professionalisering

– Meer middelen voor nascholing

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt vast dat de prioritaire nascholing meer middelen krijgt. De voorbije twee jaar paste de nascholing van de Vlaamse overheid in het talenbeleid. Hoeveel scholen werden bereikt? Naast de eigen nascholing, moeten ook andere nascholingsdiensten voldoende middelen krijgen. De minister zal deze maand beslissen over de themazitting voor 2009-2010. Waarop baseert hij zijn keuze? Vraagt hij daarvoor het advies van de Vlor of niet?

Zij verneemt dat de minister wil nagaan op welke manier de VDAB een rol kan spelen bij de nascholing van leerkrachten. Hoe ziet de minister dat precies? De RTC's hebben de opdracht de scholen te informeren over het nascholingsaanbod. Geven ze die informatie aan de leerkrachten?

Mevrouw *Sabine Poleyn* hoopt dat eind november wordt beslist dat het prioritaire thema voor de nascholing techniek zal zijn.

– antwoord van de minister

Met zijn beslissing over de prioritaire uren voor nascholing is de *minister* niet naar de Vlor gestapt omdat over dat thema geen strategisch beleidsadvies nodig is. Die vraag om advies staat ook niet in het besluit van de Vlaamse Regering hierover. Hij heeft

beslist om onder meer in te zetten op de implementatie van technologie op school, en de vakoverschrijdende eindtermen. De scholen blijken immers minder om prioritaire nascholing voor taal te vragen.

– Bedrijfsstages

Zie onderdeel ‘Meer en beter werkplekleren’ in hoofdstuk 2.1.1 ‘Tien prioriteiten van de Competentieagenda uitvoeren’ (p. 20).

– Mentoruren

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt wat de oorzaak is van het feit dat de scholen nog altijd geen duidelijkheid hebben over de mentoruren? Kan de minister die kwestie vandaag oplossen? Op welke manier wordt het effect van de mentoruren gemeten?

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt de minister om het aantal mentoruren dat vastligt tot januari, niet te laten dalen in het midden van een schooljaar.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, beaamt dat er een probleem is. Verder merkt zij op dat, als er minder mentoruren zijn, daarvoor oplossen zullen moeten gevonden worden.

– antwoord van de minister

De *minister* verduidelijkt dat er vertraging is opgelopen in de implementatie van het nieuwe verdelingssysteem van mentoruren, dat vertrekt van de inspanningen die scholen doen. Gezien ook de budgetten zijn toegenomen, leidt de nieuwe verdeling tot nu toe vrijwel nergens tot verlies. De minister concludeert dat men zich geen zorgen moet maken over negatieve schokken.

2.4.3. Arbeidsomstandigheden en loopbaanontwikkeling

– Lerarentekort en zij-instromers

Mevrouw *Anissa Temsamani* vraagt wat de uitgangspunten zijn bij de hervorming van het stelsel van cumulatie van opdrachten in het leerplichtonderwijs. Is het de bedoeling om dit sterk te vereenvoudigen en is het bijvoorbeeld de bedoeling om het onderscheid tussen hoofd- en bijambt op te heffen? Welke consequenties zal dit hebben voor de opbouw van rechten op een vaste benoeming en de benoeming op zich?

De heer *Hans Schoofs* stelt dat arbeidsmarktrapporten laten uitschijnen dat er de volgende tien jaar leerkrachten te kort zullen zijn. Zal het beleid op die evolutie anticiperen?

Volgens de heer *Dirk De Cock* is het moeilijk om met de vakbonden een overeenkomst te bereiken over de anciënniteitoverdracht van zij-instromers.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat het doorbreken van de vlakke loopbaan een betere opvolging en bijkomende initiatieven vergt. De huidige zijn te beperkt toegepast of volstaan niet. De minister wil werk maken van de aantrekkingskracht van het onderwijs. Het is niet eenvoudig om zij-instromers aan te trekken. Hier en daar is het ook moeilijk om directeurs te vinden. Is het niet nodig om nog meer initiatieven te nemen?

Mevrouw *Sabine Poleyn* leest dat de korte vervangingen opnieuw worden ingevoerd voor het secundair onderwijs. Is er een evaluatie geweest die tot een nieuwe procedure geleid heeft?

Verder vindt zij dat de erkenning van de anciënniteit van zij-instromers zou moeten worden opgelost. De minister heeft het over een diversificatie. Bedoelt hij daarmee dat de anciënniteit van bepaalde groepen, bijvoorbeeld mensen met ervaringen relevant voor het onderwijs, toch zou gehonoreerd worden?

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, meent dat voor verschillende vakken het lerarentekort ertoe noopt om een beroep te doen op mensen uit het bedrijfsleven, met behoud van anciënniteit.

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt schriftelijk dat aan de bepalingen van hoofdamt en de vaste benoeming niet wordt geraakt. Er komt een betere bezoldiging van overwerk en bijbetrekking die in de lijn ligt en de voortzetting is van de bepalingen uit het decreet Lerarenambt. Het stelsel van herindienstreders wordt voor iedereen uit alle niveaus en voor alle personeelscategorieën van toepassing. Er komt een maatregel om gepensioneerden ongeacht de leeftijd in dienst te laten treden.

Het lerarentekort is ook een zorg van de minister. Het betreft een kwalitatief knelpunt, dat niet meteen zal veranderen door de economische crisis, meent hij. Zijn maatregelen zullen niet spectaculair maar pragmatisch zijn. Hij gaat daarover spreken met de koepels en de vakorganisaties en noemt alvast cumu-

latiebeperkingen en zij-instroom (al zullen de vakorganisaties dit naar zijn zeggen niet evident vinden).

3. Het onderwijsbeleid verbreden en verdiepen

3.1. Onderwijsvernieuwing

3.1.1. Proeftuinen

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat, na een goede evaluatie, de werkwijzen uitgetest in de proeftuinen eventueel veralgemeend worden. Welke proeftuinen hebben een invloed gehad op het regelgevend werk? Houdt de werkgroep die de blauwdruk van het secundair onderwijs uitwerkt, rekening met de ervaringen van de proeftuinen? Wordt rekening gehouden met die ervaringen bij het nieuwe decreet Hbo?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat in de visietekst over de structuur van het secundair onderwijs resultaten van proeftuinen opgenomen zullen zijn, hoewel het voor een aantal te vroeg is. Uit andere proeftuinen, zoals TOS21 (technologie op school in de 21ste eeuw), worden dingen meegenomen en vertaald in decretaal werk, in casu de nieuwe eindtermen techniek.

3.1.2. Screening van studiegebieden in het secundair onderwijs en voorbereiding van de hervorming van het secundair onderwijs

Mevrouw *Anissa Temsamani* verwijst naar de algemene bespreking waarin ze het reeds had over de noodzaak van de hervormingen in het secundair onderwijs, het wegnemen van de schotten tussen de onderwijsvormen en herstructureringen die zorgen voor een grotere waardering van wetenschappelijke technische en beroepsvaardigheden in het onderwijs. Hierover kunnen de commissieleden een blauwdruk verwachten die de basis legt voor verdere beleidsontwikkeling en overleg. Welke concrete vorm zal die blauwdruk aannemen? Gaat het over een conceptnota waarover advies zal aangevraagd worden bij de Vlor?

De heer *Hans Schoofs* vraagt wat de bevindingen zijn van de eerste screening van studiegebieden? Dat is immers belangrijk in de discussie over de toekomstige structuur van het secundair onderwijs. Bij de blauwdruk secundair onderwijs moeten de structuren aangepast worden aan de behoeften. De bestaande

structuren en het bestaande aanbod mogen niet in een model gewrongen worden. Hoe ziet de minister dat?

Mevrouw *An Michiels* vraagt wat onder de blauwdruk moet verstaan worden? Zal de inhoud van het studieaanbod worden gewijzigd of gaat het over het samenvoegen of afschaffen van studierichtingen? Of gaat het over veranderingen aan de ganse structuur van het secundair onderwijs?

– *antwoord van de minister*

De *minister* verduidelijkt dat er vanaf december 2008 gesprekken worden georganiseerd met groepen en organisaties uit het onderwijsveld. Deze gesprekken zullen doorlopen tot en met februari 2009.

Hierbij wordt onder meer gedacht aan: inrichtende machten; vakorganisaties; vertegenwoordiging van ouders; vertegenwoordiging van leerlingen; vertegenwoordiging van leraren; onderwijsinspectie; centra voor leerlingenbegeleiding; wetenschappelijke onderzoekers; en vertegenwoordiging van de afnemende arbeidsmarkt.

De blauwdruk secundair onderwijs wordt gefinaliseerd midden april 2009. Het eindresultaat is geen conceptnota en het is bijgevolg dan ook niet de bedoeling om een formele adviesronde te voorzien. De blauwdruk is een denkoefening met draagvlak die kan meegegeven worden als insteek voor het regeerakkoord van de volgende regering.

3.2. Talentontwikkeling van alle jongeren

3.2.1. Een zorgzame school voor elk kind en elke jongere

– Verhogen van de deelname aan het onderwijs van alle kleuters

In verband met kleuterparticipatie en de uitgebreide maatregelen om die te bevorderen, vraagt mevrouw *Anissa Temsamani* naar meer concrete informatie over het effect van deze acties. Vertaalt een eventuele sterke toename van het aantal kleuters zich in bijkomende noden?

In verband met het kleuteronderwijs merkt de heer *Jef Tavernier* op dat er sprake is van een zekere discriminatie zolang de tabellen voor de lestijden voor het kleuteronderwijs niet gelijk worden gebracht met het

lager onderwijs. Dit geldt des te meer nu de minister – terecht – een beleid wil voeren voor een verhoogde kleuterparticipatie. De spreker meent vernomen te hebben dat in het federale parlement onlangs een wetsvoorstel werd ondertekend om de leerplicht op vijf jaar te brengen. Wat is de reactie hierop van de minister?

De heer *Hans Schoofs* vindt het goed dat de coëfficiënt van de instapklassen verhoogd is van 0,8 naar 1 maar ook de participatie is gestegen. De minister rekent met een aanwezigheidsquotum van twee op drie, maar in realiteit ligt het quotum hoger. Bovendien hebben heel wat kleuterscholen infrastructuurproblemen, bijvoorbeeld een te kleine refter. Hoe zal de minister de grotere participatie aan het kleuteronderwijs bolwerken?

De heer *Dirk De Cock* merkt op dat het Jaar van de Kleuter bijna voorbij is. Is de kleuterparticipatie verbeterd? Zijn de mensen meer gemotiveerd om hun kleine kinderen naar de klas te sturen?

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat Kind en Gezin ouders één keer zal bezoeken om hen aan te manen hun kind tijdig naar school te sturen. Wat zal er gebeuren als dat niet tot de gewenste resultaten leidt? Is de taakverdeling ook voor de school en het CLB duidelijk? De drie partners hebben immers elk een specifieke taak. Dan houdt het lid nog geen rekening met het flankerende onderwijsbeleid dat zegt dat ook gemeentebesturen daarin een verantwoordelijkheid hebben. Daar wordt wel veel over gepraat, maar de taakverdeling is absoluut niet duidelijk.

Mevrouw *Sabine Poleyn* zegt dat de middelen voor kleuterparticipatie gericht zijn op de sensibilisering van bepaalde doelgroepen, namelijk ouders, directies en intermediairen. Eigenlijk zijn het vooral de kansarme ouders die moeten worden aangespoord. Misschien moeten alleen zij extra gestimuleerd worden, de overblijvende middelen kunnen dan naar de basisfinanciering van het kleuteronderwijs gaan.

– *antwoord van de minister*

Wat kleuterparticipatie betreft, wijst de *minister* op de verbeteringsmaatregelen rond instapklasjes, maar uiteindelijk telt de definitieve telling op 1 februari. Op die dag wordt de toename van het aantal kleuters opgenomen in de reguliere financiering.

De heer *Hans Schoofs* pleit voor een enquête over de toegenomen aanwezigheidsquota.

De *minister* stelt dat het nog veel te vroeg is om hierover uitspraken te doen. Wat de acties van Kind en Gezin betreft verwijst de minister naar de recente

toelating van de Privacycommissie tot het uitwisselen van gegevens tussen Onderwijs en Kind en Gezin. Aangezien dit nog maar recent mogelijk is, is ook wat dit betreft het nog te vroeg om uitspraken te doen over de acties.

Op de opmerkingen van mevrouw Poleyn antwoordt de minister dat hij het goed vindt dat het starterspakket bij alle ouders komt en niet alleen bij doelgroepen. Voor die laatste zijn wel specifieke acties, maar die vergen veeleer tijd dan materiaal. Het is dan ook nog te vroeg voor evaluatie.

– *Gelijke onderwijskansen*

De heer *Hans Schoofs* vraagt een reactie van de minister op de stelling van de Vlor dat de LOP's (lokaal overlegplatform) steeds meer oneigenlijk gebruikt worden?

De heer *Dirk De Cock* plaatst vraagtekens bij het, weliswaar vrijblijvende, denkspoor van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) om leerlingen niet in leeftijdsgroepen maar in kennisgroepen in te delen (Het Laatste Nieuws, 27 november 2008). Onder meer de kwestie van de emotionele leeftijd tegenover de werkelijke leeftijd, speelt een rol volgens hem.

Op pagina 64 van de beleidsbrief leest mevrouw *An Michiels*: “Vanaf 1 september 2008 steeg het budget voor de GOK-ondersteuning met meer dan 20%. Daardoor komen er in het basisonderwijs 160 voltijdse leerkrachten bij en in het secundair onderwijs 280. Sinds het begin van deze legislatuur werd de GOK-omkadering voor het basis- en het secundair onderwijs meer dan verdubbeld.” Eerder stelde mevrouw Michiels reeds meermaals schriftelijke vragen over de verdeling van de GOK-uren. De minister antwoordde telkens dat dit nog niet mogelijk was en dat hij alle gegevens zou bezorgen zodra dat kon. De gedetailleerde passage in de beleidsbrief betekent volgens de spreker dat alle gegevens op dit ogenblik gekend en verwerkt zijn. Ze zal daarom opnieuw een schriftelijke vraag indienen.

3.2.2. Een krachtig en stimulerend talenbeleid

– *Nederlands leren*

Mevrouw *Anissa Temsamani* leest in de beleidsbrief dat er een ontwikkelcommissie wordt ingezet voor taalbeschouwing in aso (algemeen secundair onderwijs) en tso? Waarom komt die er niet in het bso?

Mevrouw *An Michiels* leest in de beleidsbrief dat de minister de SALTO - toets (screeninginstrument Aanvang Lager Onderwijs Taalvaardigheid-toets) heeft laten ontwikkelen om de taalvaardigheid van kinderen te screenen. De Vlaams Belangfractie is reeds lang vragende partij om de taalvaardigheid te toetsen bij de start van bepaalde schoolperiodes. In tegenstelling tot de minister wil Vlaams Belang de verantwoordelijkheid hiervoor leggen bij de kinderen en ouders in plaats van de scholen. De spreker heeft verder vragen bij de effectiviteit van de toets wanneer men bijvoorbeeld de instructie moet blijven herhalen tot wanneer het kind begrepen zoals 'boven', 'onder' en 'tussen' heeft begrepen. In dat geval is er volgens mevrouw Michiels al een probleem met de taalvaardigheid van het kind wanneer het begrepen die in de derde kleuterklas worden aangereikt, niet kent bij de aanvang van het eerste studiejaar.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat de lerarenopleidingen melden dat studenten steeds vaker het Nederlands onvoldoende beheersen. Ze werken die kennis zelf bij, maar dat gaat vaak ten koste van andere opleidingsaspecten. Wordt dat onder de loep genomen bij de bespreking van het hoger beroeps-onderwijs? Kan er een hbo-opleiding komen die voorbereidt op de lerarenopleiding?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt schriftelijk dat de eindtermen Nederlands basisvorming aso/kso/tso eindtermen zijn voor een afzonderlijk vak: Nederlands. De eindtermen Nederlands van het bso maken deel uit van 'Project algemene vakken' (pav). Nederlands wordt hier niet beschouwd als een vak dat op zichzelf staat: het maakt deel uit van een geheel. De eindtermen Nederlands zijn daarin geplaatst onder de noemer 'functionele taalvaardigheid'. Er is geen onderverdeling in vaardigheden, literatuur en taalbeschouwing in de huidige eindtermen Nederlands bso. Er is geen rechtstreekse opname van taalbeschouwelijke eindtermen.

Voor het bso is een afzonderlijke aanpak nodig omdat de eindtermen Nederlands niet vanuit dezelfde principes als die van de andere onderwijsvormen geconcepieerd zijn. Het bso bereidt niet rechtstreeks voor op hoger onderwijs. Het is niet aan te bevelen om een deel van de basisvorming pav in het bso op zichzelf te wijzigen. Aangezien er nu geen afzonderlijk luik taalbeschouwing is binnen de component Nederlands van pav, gaat het ook niet om een herziening.

Het accent dat gelegd wordt op taal, is heel bewust en terecht. Als mensen die zich aanbieden voor de

lerarenopleiding, problemen hebben met taal, komt dat voort uit het voorgaande onderwijs. De minister denkt niet dat hbo hier een antwoord is.

– *Replieken*

Mevrouw *An Michiels* heeft vragen bij de zin van het afnemen van de SALTO-toets, als er al zoveel problemen zijn met het begrijpen van instructies die in de derde kleuterklas aangeleerd worden.

De *minister* antwoordt dat de toets samen met leerkrachten uit het eerste leerjaar, met directies en begeleiders is opgesteld. Met hen is ook het vereiste minimumniveau vastgelegd. De minister argumenteert dat dit net de mensen zijn die uit hun dagelijkse ervaring weten welk taalniveau nodig is om vlot mee te kunnen in het eerste leerjaar. Hij wijst er nog op dat de toets is uitgewerkt in drie scholen en dat heel wat scholen en leerlingen aan de kalibratie hebben deelgenomen. De toets, die twee cesuren bevat, is wetenschappelijk opgesteld (zie ook antwoord bij 3.6.1.).

De heer *Kris Van Dijk* stelt de vraag of de evolutie in het onderricht van de moedertaal in het basisonderwijs niet voor een stuk verantwoordelijk is. Grammatica en spelling worden heel anders onderwezen dan vroeger. Het lid maakt zich daar zorgen over.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, volgt hem daarin. Het secundair onderwijs moet kunnen voortbouwen op het basisonderwijs en dat blijkt niet altijd mogelijk.

De heer *Hans Schoofs* maakt melding van zijn vrees dat de mogelijkheid voor studenten in de lerarenopleiding om voor bepaalde credits een onvoldoende te behalen, specifiek voor moedertaal een probleem wordt. Het volstaat sollicitatiebrieven van leerkrachten erop na te lezen.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, memoreert dat men vroeger, voor men om het even welke richting koos met het oog op een professionele bachelor, een Nederlands dictee moest maken en een schrijfproef afleggen.

De *minister* stelt vast dat veel mensen het erover eens zijn dat de slinger in het midden moet hangen. Zowel inzicht in structuur als praktische vaardigheden zijn nodig. Men moet ervoor zorgen dat de nieuwe eindtermen voor taal meer houvast geven aan leerkrachten opdat ze beide ontwikkelen. Met het oog op

efficiëntie wil hij sterk benadrukken dat de taalkundige terminologie eenvormig moet zijn.

Hbo, dat een arbeidsmarktgerichte finaliteit heeft, is hier absoluut geen antwoord. Het zou fout zijn het te zien als tussenstap naar een opleiding.

Mevrouw *Kathleen Helsen* repliceert dat een zevende jaar tso bestaat, dat algemeen vormend is, al bestaat het niet op zoveel plaatsen.

De *minister* heeft alleen weet van het bestaan van een algemeen vormend zevende jaar in het bso (met oog op het behalen van het diploma secundair onderwijs). Hij ziet ze niet als een onderdeel van hbo. Het probleem met taal in de lerarenopleiding heeft te maken met hoe hoog de lat gelegd wordt in het secundair onderwijs en met de juiste oriëntering. Men mag jonge mensen niet de illusie geven dat beginnen aan een lerarenopleiding met een diploma bso, normaal is.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt wel vast dat in de opleiding voor kleuterleidster zich meer en meer mensen aanbieden met een bso-diploma.

De *minister* vindt dat men aan die studenten moet zeggen dat ze een bijzondere inspanning zullen moeten doen.

– Vreemdetalenonderwijs

De heer *Hans Schoofs* vraagt zich af waarom het aantal verplichte talen in tso, kso en bso niet wordt gelijkgeschakeld?

Volgens de heer *Dirk De Cock* is de lat hoog leggen voor talen is een goede zaak. De kennis van het Duits zou echter achteruitgaan. Momenteel is er in het Vlaams Parlement een colloquium Vlaanderen-Nordrhein-Westfalen. In die regio wonen 18 miljoen mensen. Vlaanderen moet de banden met die regio nauw aanhalen. Een goede kennis van het Duits is daarvoor nodig.

– antwoord van de minister

Twee vreemde talen lijkt de *minister* te hoog gegrepen voor het curriculum van bso. Overal in tso twee en in bso minstens één vreemde taal functioneel kennen, legt de lat al redelijk hoog.

Hij ondersteunt het pleidooi van de heer De Cock voor aandacht voor Duits, dat sociaal, economisch en cultureel een zeer belangrijke taal is.

3.2.3. Ontwikkeling van een leerzorgkader

– Ontwerp van decreet Leerzorg

Mevrouw *An Michiels* stelt dat leerzorg werd gezien als één van de grootste hervormingen die de minister wou doorvoeren in het onderwijs tijdens de huidige legislatuur. Tijdens de bespreking van de conceptnota (*Parl. St. Vl. Parl. 2006-07, nr. 1275/2*) werd reeds gesteld dat de Vlaams Belangfractie niet tegen een hervorming van het systeem is gekant. Zij onderschrijft de stelling dat de indeling van het buitengewoon onderwijs niet voldoet aan de noden van de huidige maatschappij. Bij de bespreking van de conceptnota in november 2007 kwam zeer duidelijk naar voor dat er nog heel wat knelpunten moesten overwonnen worden vooraleer het door de minister uitgetekende kader in de praktijk kon omgezet worden. De minister stelde toen dat hij zich daarvan bewust was en dat hij de discussiepunten wou uitklaren met mensen uit het veld. Bij de actuele vraag van mevrouw Helsen op 21 mei 2008 (*Plen. Hand. Vl. Parl. 2007-08, nr. 42*) werden nogmaals een aantal knelpunten opgesomd. Op dat ogenblik was van een oplossing of antwoord op de in november 2007 aangehaalde knelpunten nog niets in de teksten terug te vinden. De minister herhaalde nogmaals dat hij rekening zou houden met de opmerkingen en ze wel degelijk zou integreren in de uiteindelijke teksten. Hij benadrukte toen zeer sterk dat er een breed maatschappelijk draagvlak nodig was vooraleer men deze hervorming in de praktijk zou kunnen omzetten.

Hoe de procedure ondertussen verder verliep, kon worden vernomen uit de media. Het voorontwerp van decreet werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering – waar geen consensus was – waarna het werd doorgegeven aan de parlementsleden. Woensdag 19 november berichtten de kranten dat ook zij geen consensus vonden. Ook de vakbonden geloven blijkbaar niet in het voorliggende voorstel. Toch werd het ontwerp van decreet op woensdag 19 november goedgekeurd door de Vlaamse Regering ondanks het feit dat de parlementsleden – overtuigd door hun contacten in het werkveld – niet gewonnen zijn voor het ontwerp van decreet.

In de beleidsbrief leest mevrouw Michiels: “Het is belangrijk dat we het debat over Leerzorg, dat al tien jaar loopt, kunnen beslechten en dat het Vlaams

Parlement het decreet nog deze legislatuur kan goedkeuren. Het is mijn bedoeling om het nieuwe leerzorgkader vanaf het schooljaar 2010-2011 geleidelijk in de scholen in te voeren.”

De spreker wenst meer duidelijkheid over de stand van zaken in het dossier. Is er rekening gehouden met de opmerkingen? Waar zitten de knelpunten? Is de door de minister vooropgestelde timing nog haalbaar? Zal het onderwijsveld de minister volgen in deze – toch wel zeer ingrijpende – verandering? Mevrouw Michiels vindt een antwoord op deze vragen uitermate belangrijk.

De heer *Kris Van Dijk* is verrast dat het voorontwerp van decreet leezorg, dat de Vlaamse Regering op 14 november niet goedkeurde, nadien op basis van een schriftelijke procedure toch bezorgd is aan de Vlor voor advies. Dat doet vermoeden dat de adviesprocedure gestart is in afwachting van een politiek akkoord. De ambitie van het regeerakkoord, namelijk een volwaardig, algemeen gesteund decreet moet het uitgangspunt zijn.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de formele procedure die de regering volgt, zeer normaal is. De tekst, waarvan de regering denkt dat daarmee het debat kan beginnen, wordt aan de Vlor gestuurd om de positie van het middenveld te horen. Er is duidelijk aangegeven welke parameters nog moeten ingevuld worden tijdens het debat en waar bijsturing mogelijk is. De regering stuurde nog nooit een tekst naar de Vlor waaraan niets meer kon veranderd worden, onderstreept hij.

De minister ontkent dat de Vlaamse Regering het signaal gaf dat er geen akkoord is. Het is wel zo dat de collega's in de regering vonden dat de afsprakennota eerst moest voorgelegd worden aan de andere meerderheidsfracties. Minister Vandenbroucke heeft hen gehoord. De volgende dag stond het licht op groen.

De wetgeving rond leezorg is inmiddels dertig jaar oud en in die tijd complex en onoverzichtelijk geworden. Maar zij is ook onvolledig, autisme ontbreekt bijvoorbeeld. Dit geheel moet dus herbekeken worden, meer bepaald in het licht van de debatten die er de voorbije tien jaar over gewoed hebben. Het is nu tijd om knopen door te hakken, onderstreept de minister, nog voor het einde van de legislatuur. Hij is bang dat het anders nog een hele legislatuur zal aanslepen.

De timing houdt wel in dat niet alle uitvoeringsbesluiten nog deze legislatuur klaar kunnen zijn, waardoor ook bepaalde beleidslijnen nu niet kunnen uitgerold worden. De uitvoering begint pas als de uitvoeringsbesluiten gepubliceerd en verteerd zijn, dus in de volgende legislatuur. Maar het basiskader, het decreet zelf, moet tijdens deze legislatuur al vastgelegd worden, benadrukt hij nogmaals. Dat kan echter niet zonder steun uit de onderwijswereld en daarom is de minister op zoek naar consensus. Er werden 8700 dossiers bekeken van voor de schoolpopulatie representatieve leerlingen, op basis waarvan de adequaatheid van de nieuwe, fijnmazige indicatorenstelling beoordeeld zal worden.

De minister vraagt de dingen niet op de spits te drijven. Voor de regering is een afronding mogelijk, maar er is dus een draagvlak nodig in het veld.

Op de vraag van mevrouw Michiels waar de knelpunten zitten in het dossier leezorg, antwoordt de minister dat er meerdere problemen zijn. Die zijn duidelijk opgelijst. Zoals gebruikelijk werd – op 19 november 2008 – het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting, inclusief een afsprakennota, eerst door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd. Vervolgens is het aan de Vlor om zich uit te spreken. Er worden heel wat vragen gesteld waarop antwoorden worden verwacht via onder meer een concrete steekproef rond 8700 leerlingen waarbij wordt nagegaan hoe deze leerlingen worden ingeschaald volgens de nieuwere, meer verfijnde inschaling van stoornissen, beperkingen en handicaps. Daarop is het nog wachten tot half december. De Vlaamse Regering vond het nuttig om hierover ook nog de Vlaamse meerderheidsfracties te horen, wat plaats had op maandag 17 november. Ondertussen was de schriftelijke besluitvormingsprocedure opgestart. Na nog een bijkomende opmerking van een Open Vld-minister werd het voorontwerp van decreet goedgekeurd. De afspraak is dat dit belangrijke en gevoelige dossier in absolute openheid zal worden behandeld met het onderwijsveld, de leerkrachten enzovoort. De minister wenst duidelijk te stellen dat hij met dit dossier niet zal doorgaan wanneer hij voelt dat men bij het komende overleg niet overtuigd geraakt, dat er problemen zijn. In dat geval zal voor dat dossier nog meer tijd moeten worden genomen. Hij stelt wel dat dit debat reeds tien jaar aansleept. Wanneer nu niet wordt beslist, dan zal het nog vijf jaar duren vooraleer het afgerond wordt. Een dergelijk dossier kan men niet forceren tegen de overtuiging van het onderwijsveld en de meerderheidspartijen in.

– *Repliek*

Mevrouw *An Michiels* dankt de minister voor zijn verduidelijkingen over het leerzorgdossier. Zij blijft echter worstelen met de tegenstrijdige signalen die zij over dit dossier ontvangt. De Vlaams Belangfractie zal dit dossier blijvend opvolgen.

– Autisme en recht op onderwijs voor chronisch zieke kinderen

Mevrouw *An Michiels* verwijst in verband met het hoofdstuk autisme naar het verzoekschrift dat werd ingediend. Dat verzoekschrift toont volgens haar duidelijk aan dat de huidige regeling toe is aan bijsturing. Plant de minister nog een dergelijke bijsturing of wordt gewacht tot de goedkeuring van het Leerzorgdecreet?

Wat het recht op onderwijs voor chronisch zieke kinderen betreft, verwijst mevrouw *Michiels* naar het voorstel van resolutie van onder meer mevrouw *Greet Van Linter* en haarzelf betreffende tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH) voor chronisch zieke kinderen (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1643/1*). Jonge CVS-patiënten blijken uit de boot te vallen voor dit recht op onderwijs (CVS: chronisch vermoeidheidssyndroom). Hierrond is nog een bijkomende inspanning nodig.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt hoe de minister er precies voor zal zorgen dat leerlingen met autisme beter doorstromen naar werk? De scholen van het buitengewoon secundair onderwijs (buso) doen heel veel inspanningen om die leerlingen stages te laten lopen. Dat werpt heel positieve resultaten af. Werk vinden blijft echter moeilijk.

– *antwoord van de minister*

De *minister* heeft bijzondere aandacht voor de doorstroming van autisten naar werk. Het hele veld voor personen met een arbeidshandicap wordt herbekeken en gestroomlijnd. Er gaat ook een beter financieel ondersteuningsarsenaal van start. Hij hoopt op positieve voorbeelden in de toekomst en weet uit ervaring dat ze haalbaar zijn.

3.2.4. Ontwikkelen van een zorgbeleid

– Aanpak van spijbelen en engagementsverklaring

De heer *Hans Schoofs* stelt dat het aantal meldingen van problematische afwezigheden snel stijgt.

Hoe rijmt de minister dat met het spijbelactieplan? Het centraal meldpunt Antwerpen maakt een alarmerende stijging bekend van het spijbelgedrag in het basisonderwijs. Wat is de kijk van de minister daarop?

Mevrouw *Kathleen Helsen* heeft vastgesteld dat ondanks het spijbelplan, de betere registratie en het strafsysteem, het aantal spijbelaars niet daalt. Hoe valt dat te verklaren? Welke maatregelen zijn nodig om tot betere resultaten te komen?

Mevrouw *Anissa Temsamani* stelt dat de engagementsverklaring van ouders, waarbij zij zich quasi contractueel verplichten om hun evidente rol op te nemen in de begeleiding van hun kinderen in hun schoolloopbaan, binnenkort decretaal zal verankerd worden. Welke consequenties – om niet te zeggen sancties – zal de minister verbinden aan het niet volhouden van dit engagement door de ouders?

Mevrouw *An Michiels* is verheugd dat de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde voor het eerste jaar lager onderwijs en de engagementsverklaring niet alleen in Brussel wordt ingevoerd maar in gans Vlaanderen. Zij verwijst naar eerdere besprekingen waarbij de minister stelde dat het invoeren van de engagementsverklaring Vlaanderenbreed invoeren niet mogelijk was.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verduidelijkt dat de cijfers voor schoolverzuim toenemen omdat de registratie nauwkeuriger is geworden. Het is veel te vroeg om de vraag te beantwoorden waarom ze ondanks het spijbelbeleid niet dalen. Hij pleit voor nuancering. Het zou kunnen dat zonder beleid en met goede registratie de cijfers sterker zouden stijgen, maar dat is niet onderzocht. Volgens de minister worden er op dit vlak, ook in de samenwerking met Brussel, belangrijke stappen vooruit gezet. Hij noemt, na de registratie, de omvattende controle op de leerplicht, het antispijbelteam, de brede beleidsaandacht, en de afspraken met allerlei actoren.

Wat de engagementsverklaring betreft, antwoordt de minister schriftelijk dat de deelnemers aan de rondetafelconferentie Brussel pleitten voor een engagementsverklaring die meer dan een louter symbolische waarde heeft, en bijgevolg voorstander waren van een afdwingbare engagementsverklaring.

Door de engagementsverklaring te integreren in het schoolreglement verkrijgen de erin opgenomen engagementen een even afdwingbaar karakter als de

bepalingen die nu reeds in het schoolreglement zijn opgenomen. De engagementsverklaring mag niet tot doel hebben dat aan het leerrecht van kinderen wordt geraakt. Hun leerrecht mag niet worden geschonden doordat hun ouders hetgeen met de school is afgesproken niet nakomen. De engagementsverklaring kan dus geen aanleiding zijn tot het schorsen of uitsluiten van leerlingen.

Ten aanzien van deze ouders zijn begeleidings- en ondersteuningsmaatregelen meer op hun plaats. Het CLB heeft nu al een decretale opdracht om leerlingen in geval van leerplichtproblemen te begeleiden. Lokale ondersteuningsinstanties en ouderkoepelverenigingen kunnen een beleid ontwikkelen dat prioriteit maakt van het betrekken van ouders die weinig affiniteit hebben met het onderwijs bij het schoolbeleid.

De engagementsverklaring is niet afdwingbaar in die zin dat er geen sancties aan worden gekoppeld. Dat wil niet zeggen dat zo'n engagementsverklaring totaal geen waarde zou hebben, bijvoorbeeld bij een juridisch geschil.

– Een duidelijkere rol voor de CLB's

Mevrouw *Kathleen Helsen* heeft vernomen dat de evaluatie van het CLB-decreet zou afgerond zijn. Wat zijn de resultaten? Welke conclusies kan het parlement daaruit trekken?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat hem het rapport over hun evaluatie door de onderzoeksgroep nog niet werd overgemaakt, maar het wordt eerstdaags verwacht. Er is in het voorjaar 2009 een conferentie gepland over leerlingenbegeleiding. Het lijkt interessant om de resultaten van dit onderzoek dan mee te nemen.

– Samenwerking met Welzijn, Gezondheid en andere beleidsdomeinen

De heer *Jef Tavernier* stelt dat leerplichtige leerlingen die voor een langere periode worden opgenomen, bijvoorbeeld in een psychiatrische instelling of jongeren in residentieel kortdurend jongerenprogramma (RKJ), bijvoorbeeld opname in een therapeutische gemeenschap omwille van drugsgebruik, soms tot negen maanden uit het schoolcircuit worden onttrokken. Hoe staat het met hun leerbegeleiding? Er zou een aanbod zijn vanuit de centra voor deeltijdse vor-

ming maar volstaat dit om te verhinderen dat deze jongeren een leerachterstand oplopen?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt schriftelijk dat er inderdaad leerplichtige jongeren zijn die vrij langdurig worden opgenomen in allerhande voorzieningen, bijvoorbeeld in een ziekenhuis, in psychiatrische instellingen of in instellingen voor drughulpverlening. Tijdens dit verblijf kunnen er al dan niet schoolvervangende programma's worden aangeboden. Er moet hierbij een onderscheid gemaakt worden tussen twee grote groepen.

Ten eerste: de leerplichtige is gewettigd afwezig omwille van een medisch attest. Ten tweede: de leerplichtige is gewettigd afwezig op de school omdat hij op dat moment verblijft in een voorziening.

Als het gaat om een kind dat met een medisch attest afwezig is van de school, dan zijn er de gekende mogelijkheden om onderwijs te krijgen via een ziekenhuisschool en via tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH). Voor het TOAH betreft het lessen naar rata van vier uur per week waarvoor én de lesopdrachten én de vervoerskosten door het departement worden bekostigd. Er is wel een medisch attest vereist. Onder 'aan huis' wordt ook een verblijf in een medische instelling, revalidatiecentrum enzovoort verstaan. Preventoria, K-diensten of ziekenhuizen met onderwijsvoorziening vallen hier niet onder.

Verblijft het kind in een K-dienst, dan is er de regeling voor onderwijs in K-diensten. Zelfs als het kind in een K-dienst zonder onderwijsvoorziening zou verblijven, dan beschikt dit kind over een medisch attest en komen de vorige maatregelen in werking.

Specifiek binnen het secundair onderwijs zijn, behoudens indien op de vrijwilligheid van de school en lerarenteams kan worden teruggevallen, volgende structurele maatregelen voorzien om de leerachterstand van leerlingen die ietwat langdurig geplaatst zijn, aan te pakken.

Binnen het voorontwerp van het decreet betreffende leezorg situeren we het aanbod voor deze leerlingen op leezorgniveau V. Dit is het leezorgniveau dat erop gericht is de onderwijsachterstand te beperken en de terugkeer naar school voor te bereiden van jongeren die voor korte of langere tijd afwezig zijn op hun thuisschool. De Vlaamse Regering bepaalt welke

voorzieningen en scholen leerzorgniveau V kunnen aanbieden. In afwachting van extra maatregelen gaat het over het aanbod in de ziekenhuisscholen en preventoria, het permanent onderwijs aan huis, het tijdelijk onderwijs aan huis en het onderwijs in K-diensten.

Daarnaast zijn er nog andere initiatieven: inhaallessen en uitstel van eindbeslissing. Inhaallessen: facultatief per leerling in de eerste vijf leerjaren van het gewoon secundair onderwijs en van OV 4 buso. Hoewel inhaallessen in eerste instantie bedoeld zijn voor leerlingen die hun studies heroriënteren en dienen bijgewerkt, kan het bij bredere toepassing ook worden ingeroepen voor tijdelijk geplaatste leerlingen. Uitstel van eindbeslissing: in het gewoon secundair onderwijs en OV 4 buso is het mogelijk de eindbeslissing over het geslaagd zijn of niet per 30 juni uit te stellen tot 1 september daaropvolgend, zodat in de vakantieperiode bijwerk, herexamens enzovoort, mogelijk zijn. Dit staat uiteraard wat los van de vraag, doch het biedt scholen én leerlingen onder uitzonderlijke omstandigheden wel wat respijt.

De tweede situatie is dat de leerplichtige gewettigd afwezig is op de school omdat hij verblijft in een voorziening. De heer Tavernier heeft reeds een aantal voorbeelden van dergelijke voorzieningen aangehaald zoals een RKJ, maar er zijn er veel meer. Zo zijn er ook Observatie- en behandelingscentra (OBC), Onthaal, oriëntatie- en observatiecentra (OOOC). Binnen en naast de talrijke voorzieningen worden verschillende schoolvervangende en schoolondersteunende programma's aangeboden. Deze projecten zijn echter zeer divers, niet-gelijklopend en gefinancierd door talrijke instanties. De meeste van deze projecten worden gefinancierd vanuit Welzijn. Zo kende de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bijvoorbeeld in 2008 een subsidie toe van bijna 500.000 euro aan drie vzw's voor de uitvoering van schoolvervangende programma's (aan vzw CIDAR in Kortenberg, aan vzw Oranjehuis in Kortrijk en vzw Binnenstad Brugge).

Door het beleidsdomein Onderwijs wordt momenteel ook nog zo'n vormingsproject gefinancierd. Het gaat over centra deeltijdse vorming die vorming organiseren binnen bepaalde OBC's en OOOC's. Opvallend is dat slechts één enkele vzw hiervoor een erkenning heeft aangevraagd, namelijk Groep Intro en dat deze vorming enkel in Oost- en West-Vlaanderen wordt georganiseerd.

Het landschap van de deeltijdse leersystemen is echter grondig veranderd met het decreet van 10 juli

2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap. De huidige werking van de deeltijdse vorming werd hierdoor grondig herzien en de projecten die momenteel nog georganiseerd worden door Groep Intro binnen de OBC's en OOOC's passen hier niet meer in.

Aangezien het slechts om enkele vormingen ging, enkel in Oost- en West-Vlaanderen en voor een 50-tal leerlingen gespreid in vijf instellingen (telling 01/02/08), is er een overgangsmaatregel voorzien. Groep Intro mocht haar huidige werking nog voor één jaar verder zetten (bepaling in decreet leren en werken, artikel 96). Op de begroting van 2009 worden hier echter geen middelen meer voor voorzien. Tijdens dit schooljaar 2008-2009 zal uitgezocht worden of het opportuun is om deze werking verder te zetten. De gesprekken tussen de kabinetten Onderwijs en Welzijn hieromtrent worden eind november, begin december opgestart.

3.2.5. Eindtermen en ontwikkelingsdoelen herzien

De heer *Hans Schoofs* vraagt wat de ambities van de minister zijn voor de herziening van de eindtermen? Wat wil hij nog bereiken?

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt hoe staat het met de evaluatie van de vakoverschrijdende eindtermen? Zij zegt dat de minister het bij TOS21 (technologie op school in de 21ste eeuw) heeft over techniek en natuurwetenschappen. Het lid denkt dat TOS21 alleen maar over de eindtermen techniek handelt.

– *antwoord van de minister*

De *minister* zegt dat het eindrapport van het onderzoek van Mark Elchardus over de vakoverschrijdende eindtermen binnenkort opgeleverd wordt.

Hij beaamt dat TOS21 alleen maar over de eindtermen techniek handelt. Maar hij zegt dat hij juist de band wil leggen met de natuurwetenschappen.

– *replik*

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt of de natuurwetenschappen daarvoor nog inspanningen moeten doen. Zij stelt dat de minister is gestart met een beperkt voortgangsproject in enkele scholen om de invoering van de eindtermen voor te bereiden. Zij pleit voor een ambitieuzere aanpak waarbij naast de voorbeeldscholen, onderwijzers en leerkrachten ook op andere

manieren, bijvoorbeeld via de nascholing, warm gemaakt worden voor de eindtermen. TOS21 blijft immers niet beperkt tot de praktijk, kinderen moeten ook inzicht verwerven. Dat wordt jaar na jaar opgebouwd. Het is nodig om de leerkrachten daarvoor op te leiden en te sensibiliseren.

De *minister* zegt dat uit TOS21 zaken vertaald worden in decretaal werk, in casu de nieuwe eindtermen techniek. Om die laatste beter te laten sporen met de eindtermen natuurwetenschappen, worden ook zij vernieuwd. Het parlement zal zich daarover kunnen uitspreken.

Mevrouw *Sabine Poleyn* is vooral bang dat de techniek zal beperkt worden tot de natuurwetenschappen.

De *minister* stelt haar gerust. Het gaat om twee verschillende dingen.

3.2.6. Burgerschap en duurzame ontwikkeling stimuleren

Mevrouw *Sabine Poleyn* stelt dat het goed is dat de vakoverschrijdende eindtermen vereenvoudigd worden en dat Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO) een soort van een koepeleducatie wordt.

Zij heeft vastgesteld dat de website www.vredesopvoeding.be, een portaalsite van vredesinitiatieven, niet meer wordt geactualiseerd. De minister zal wel een platform voor herinneringseducatie oprichten. Beide onderwerpen leunen nauw bij elkaar aan. Waarom kiest de minister nu voor herinneringseducatie? Is het niet mogelijk om beide onderwerpen samen te voegen?

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, vindt ook dat vredesopvoeding moet opgenomen worden in de vakoverschrijdende eindtermen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt de vraag waarom naast herinneringseducatie nog vredeseducatie moet opgenomen worden in de vakoverschrijdende eindtermen. Zij zijn verschillend maar overlappen ook.

Voor mevrouw *Sabine Poleyn* is herinneringseducatie eerder een onderdeel van de bredere vredeseducatie.

De *minister* wijst haar op een ‘category mismatch’. De begrippen behoren tot verschillende logische categorieën. Het onderwijsveld vindt dat men nu al ver

gaat in de densiteit van de vakoverschrijdende eindtermen. Daarom biedt hij weerstand tegen nog meer toevoegingen. Maar de discussie is nog niet afgesloten.

3.3. *Verbreden van de vorming op school*

3.3.1. Het ICT-beleidsplan uitvoeren

Mevrouw *Katleen Martens* leest in de beleidsbrief dat de minister zijn ICT-beleidsplan niet volledig zal kunnen uitvoeren tijdens de huidige legislatuur. Welke zaken zullen niet gerealiseerd worden? Gaat het hier om een bewuste keuze of om tijdsgebrek?

De minister wil ervoor zorgen dat elk klaslokaal over een snelle internetverbinding kan beschikken. De spreker hamert erop dat de overige infrastructuur niet uit het oog mag worden verloren. Vorig jaar meldde de minister dat tweejaarlijks steekproefgewijs enquêtes zouden gebeuren over de aanwezige ICT-infrastructuur en het gebruik ervan in het leerplichtonderwijs, het onderwijs voor sociale promotie en in de basiseducatie. Zijn er hiervan reeds resultaten? Verder vraagt mevrouw Martens of er bijvoorbeeld tijdens een inspectie aandacht wordt besteed aan de vakdidactische competentie rond ICT.

3.3.2. Op naar de ‘brede school’

Mevrouw *Sabine Poleyn* is geïnteresseerd in de resultaten van de bevraging door het Steunpunt GOK over de mogelijkheden van de ‘brede school’ in Vlaanderen.

De *minister* belooft bij het Steunpunt GOK te informeren wat het aan de commissie te melden heeft over de brede school zodra de studie is afgerond.

3.3.3. Onderwijs en sport

De heer *Hans Schoofs* informeert of het ontwerp van decreet op de onderwijsgebonden sport in de brede school past of er los van staat.

– *antwoord van de minister*

Dat staat een beetje los van elkaar, antwoordt de *minister*.

3.3.4. Onderwijs en cultuur

Mevrouw *Sabine Poleyn* vindt het positief dat er handvaten voor media-educatie in het onderwijs

komen. Kan de minister daar meer informatie over geven?

Gemeenten zullen nieuwe zelfstandige instellingen voor deeltijds kunstonderwijs kunnen oprichten als er nog geen aanbod is en er voldoende draagvlak voor is. Kunnen bestaande instellingen daarvoor samenwerken op het niveau van de gemeente en dan een zelfstandig beleid ontwikkelen?

Tot slot vraagt het lid of de procedures en de velden in Dynamo2 aangepast worden als er nieuwe vakoverschrijdende eindtermen zijn? Of staat dat er los van? Momenteel is het mogelijk om binnen vier welafgeleide werkvelden projecten in te dienen. Het zou goed zijn dat te verbreden en misschien door een vagere formulering de innovatie in het onderwijs te stimuleren.

3.4. *Schoolinfrastructuur en rationeel energiegebruik in scholen*

3.4.1. Inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur

Mevrouw *An Michiels* vraagt wat de stand van zaken is van het DBFM-programma.

De heer *Jef Tavernier* zegt dat de minister het dossier van de schoolinfrastructuur, meer bepaald het DBFM-project, niet tot een goed einde heeft kunnen brengen. Telkens opnieuw werd een beslissing vooruit geschoven. De financiële crisis zal dat dossier niet vergemakkelijken. Wat betekent dat voor het groeipad van de reguliere financiering van de scholenbouw? Wat betekent dat voor de wachttermijnen? Welke invloed hebben voorafnames, zoals bijvoorbeeld voor energiebesparende investeringen, op de wachttermijnen?

De *minister* antwoordt dat hij niet werkt met wachttermijnen als beleidsdoel. Voor investeringen in energemaatregelen werd extra financiering voorzien, zodat dit geen invloed heeft op de wachttermijnen.

De heer *Jef Tavernier* verduidelijkt dat hij dit dossier wil bekijken vanuit het standpunt van de scholen en niet vanuit het standpunt van de minister. Hij geeft het voorbeeld van een school die enkele jaren terug een dossier indiende voor scholenbouw via de reguliere financiering en een via de DBFM-operatie. Het vooruitzicht zou bijvoorbeeld geweest zijn dat in beide dossiers de wachttermijn vijf jaar bedroeg. Door enerzijds de verhoging van de middelen van de reguliere financiering en anderzijds de problemen met

de DBFM-operatie, zijn die wachttermijnen nu bijvoorbeeld voor de bouw via de reguliere financiering verlaagd naar vier jaar en voor bouw via de DBFM-operatie verhoogd naar zes jaar. Kan de minister daarover meer duidelijkheid verschaffen zodat de scholen kunnen inschatten wanneer men zou kunnen aanvangen met de werkzaamheden?

De heer *Hans Schoofs* vraagt meer uitleg over het bijkomende probleem bij de DBFM voor schoolinfrastructuur waarvan minister Van Mechelen, bevoegd voor Financiën en Begroting, melding maakte. Er is nog steeds geen privépartner. Dat is geen verwijt, want het dossier verdient een grondige voorbereiding. Het is wel belangrijk het af te ronden voor het einde van de regeerperiode.

De heer *Dirk De Cock* stelt vast dat het DBFM-project moeilijk ligt in de huidige economische wereldcrisis. Kan de minister toch al een tipje van de sluier oplichten? Zo neen, wanneer kan hij de commissieleden wel brieven?

Mevrouw *Kathleen Helsen* vindt het goed dat bso en tso extra middelen krijgen voor hun infrastructuur. Momenteel wordt er jaarlijks over beslist. Misschien is het beter om na te gaan hoeveel financiële middelen de scholen precies nodig hebben voor hun infrastructuur. De huidige middelen volstaan niet. Is het nodig de financiering te herbekijken?

Zij refereert aan de plenaire bespreking van het Financieringsdecreet voor het leerplichtonderwijs. De CD&V-fractie wees er toen op dat de financieringsverschillen voor infrastructuurwerken niet weggevoerd waren. Is de minister van plan om daar deze regeerperiode nog iets aan te doen? Hoe ver staat het met de nog op te richten DBFM-vennootschap? Het is belangrijk dat die nog deze regeerperiode opgericht wordt.

De heer *Kris Van Dijk* herinnert eraan dat in de begroting van 2008 er een reservering van middelen was voor infrastructuurwerken van het volwassenenonderwijs. De afspraak was: “De overheid engageert zich om de centra voor volwassenenonderwijs vanaf 1 januari 2008 op te nemen bij de berekening van de middelen voor infrastructuur in het onderwijs (AGION). Hiervoor zal een bijkomend budget gezocht worden.” Geldt die afspraak ook voor 2009?

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, pleit ervoor om aan het Nationaal Waarborgfonds een

duidelijk signaal te geven over de schulden uit het verleden.

– *antwoord van de minister*

De *minister* deelt mee dat de regering binnenkort over het dossier alternatieve financiering een beslissing zal nemen. Hij laat hij zich niet opjagen in het nemen van die belangrijke beslissing. De minister herinnert eraan dat er 1 miljard euro mee gemobiliseerd wordt. Hij kan hierover verder niets meedelen gezien het een lopende procedure is. Volgens hem staat de turbulentie op de financiële markten een beslissing niet in de weg.

De inspanning voor de scholenbouw in het volwassenenonderwijs was eenmalig. Het budget van 15 miljoen euro is echter nog niet volledig uitgeput, waardoor een deel kan overgedragen worden naar 2009.

De lasten uit het verleden moeten in het federale parlement aan de orde gesteld worden. Men moet immers de federale minister van Financiën of eventueel de eerste minister ondervragen. Het probleem op zich is bekend: het Franstalig onderwijs is niet in staat om bij te dragen tot een oplossing onder meer wegens onduidelijke gegevens. De minister gelooft wel dat dit puur federale probleem met politieke wil oplosbaar is.

3.4.2. Rationeel energiegebruik in scholen

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat de scholen worden gestimuleerd om rationeel om te springen met energie. De CD&V-fractie kan zich vinden in de initiatieven van de minister. Het Vlaamse beleid formuleert concrete doelen voor het rationeel energieverbruik van gezinnen. Voor het onderwijs is dat niet het geval. Het is nodig om ook voor onderwijs doelstellingen en termijnen vast te leggen en na te gaan welke middelen ervoor nodig zijn. Tevens moet bepaald worden welke doelen al bereikt zijn met de huidige middelen.

De heer *Kris Van Dijk* merkt op dat de normen voor de energiezuinigheid van schoolgebouwen terecht strenger zijn geworden. Dat verhoogt echter de eenheidsprijs per vierkante meter. De procentuele subsidies zullen dus ook stijgen. Is daar in de begroting rekening mee gehouden?

– *antwoord van de minister*

De *minister* erkent dat voor de energiebesparing in scholen langetermijndoelstellingen nodig zijn, maar dat is niet zo gemakkelijk. Een werkgroep van experts onder leiding van de heer Jan Adé, eredirecteur-generaal van het departement Onderwijs, concludeerde om prioritair in te zetten op maatregelen met een onmiddellijk besparingseffect. Hij stelde ook vast dat een goede stand van zaken over het energiebeleid in scholen ontbreekt. Daarom pleitte de werkgroep ervoor te beginnen met een bredere verspreiding van de energieboekhouding. De minister heeft effectief 500.000 euro uitgegeven om de installatie daarvan te ondersteunen. Op dit moment is de promotie nog gericht op vrijwillige deelname, merkt hij op, al komt er misschien een moment dat dit verplicht wordt.

De hogere bouwkosten die veroorzaakt worden door de nieuwe energiestandaard E70, worden volledig vergoed in elk dossier. De minister merkt op dat daardoor meteen de bijdragepercentages convergeren, aangezien men er een forfaitair bedrag aan toevoegt. Toch werd geen bijkomend budget toegevoegd, omdat het infrastructuurbudget nu al op een ongehooflijk groeipad zit. De machtigingen voor 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 en 2009 belopen respectievelijk 137, 160, 214, 220, 421 en 246 miljoen euro. Het voorlaatste bedrag bevat een eenmalige inspanning, die wel voor jaren effect heeft. Volgens het WTCB (Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf) is E70 het economisch optimum.

3.5. Basismobiliteit en het STOP-principe

3.5.1. Leerlingenvervoer basisonderwijs

Mevrouw *Katleen Martens* stelt dat er eerst het project netoverschrijdend leerlingenvervoer basisonderwijs in Oostende was waarvan de evaluatie uitwees dat het niet beantwoordde aan de doelstellingen. Voor een aantal zaken kon men rekenen op subsidies, maar er is geen netoverschrijdend leerlingenvervoer ontwikkeld. De minister vermoedde zelfs dat het niet de bedoeling was van bepaalde actoren om dit te doen en dat daarom het project werd afgebouwd. In november 2007 was de politieke besluitvorming nog niet afgerond (zie *Hand.* Vl. Parl. 2007-08, nr. C48). Is dit ondertussen wel het geval en welke besluiten werden genomen?

Sinds het schooljaar 2008-2009 werd gestart met het basisluik van het programma 'Duurzaam naar

School'. Terwijl het vorige programma te veel nadruk legde op het openbaar vervoer en te weinig op het principe van stappen en trappen, wenst de minister met dit nieuwe programma de klemtoon op dat laatste te leggen. 76 gemeenten nemen al deel aan het project. Mevrouw Martens vindt het eigenaardig dat er reeds een nieuwe instapperiode wordt voorzien voor het schooljaar 2009-2010. Is het niet zinvol om eerst het huidige programma te evalueren alvorens het project uit te breiden?

3.5.2. Herziening regelgeving leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs

Mevrouw *Katleen Martens* leest in de beleidsbrief dat voor het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs in samenwerking met De Lijn werk werd gemaakt van een internettool die berekent welke de dichtstbijzijnde school is. Uit de praktijk blijkt echter dat er nog heel wat mankementen zijn aan dit systeem: er zouden berekeningsfouten gebeuren die grote gevolgen hebben voor het vervoer. Werd dit reeds aangepast?

De heer *Hans Schoofs* heeft in het Vlor-advies gelezen over de berekeningsfouten voor het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Hij vraagt eveneens meer duidelijkheid.

3.6. *Brussel, de Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten*

3.6.1. Brussel

Mevrouw *Anissa Temsamani* leest in de beleidsbrief dat, waar het gaat over de aanpak van de knelpunten rond het taalbeleid en taalonderwijs in de Brusselse context, de minister het eenvoudiger wil maken voor het lerarenkorps om te voldoen aan de taalvereisten. De taalexamen zullen worden afgestemd op de Europese standaarden en de erkenning van elders en eerder verworven competenties (EVC) en zal een grotere rol spelen. De spreker vraagt meer duidelijkheid over de concrete maatregelen die getroffen zullen worden en de resultaten die men daarbij verwacht.

Naar aanleiding van de studie van de taalbarometer leest mevrouw *An Michiels* in de beleidsbrief Brussel 2008-2009 (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 1905/1) dat de studie aangeeft dat anderstaligen op school en buiten de school meer en meer Nederlands gebruiken. Om deze tendens te verstevigen is het volgens

minister *Anciaux* nodig de gepaste maatregelen te voorzien. De brede school is volgens hem een uitstekend instrument omdat het kinderen en jongeren via de school in contact brengt met het uitgebreide Nederlandstalige vrijetijdsaanbod in de hoofdstad. Mevrouw *Michiels* vraagt daarom of er een concrete samenwerking is voorzien tussen beide beleidsdomeinen. Worden er ervaringen van goede praktijk onderling uitgewisseld?

De Vlaams Belangfractie steunt de minister waar hij stelt dat de anderstalige ouders moeten meehelpen om de taalvaardigheid Nederlands van hun kinderen te verbeteren. Ook het pleidooi voor een voldoende aanbod van Nederlandstalige activiteiten buiten de school en de schooltijd kan op de goedkeuring van mevrouw *Michiels* rekenen.

Mevrouw *Michiels* leest in de beleidsbrief over de versterkte leerplichtcontrole dat er voor het eerst samen met de Franse Gemeenschap zal onderzocht worden of alle kinderen en jongeren voldoen aan de leerplicht. Wat is de stand van zaken van deze samenwerking?

Zij vraagt verder of het RTC Vlaams-Brabant erin slaagt om Brussel mee op te nemen in zijn begeleiding. Of zijn er nog hindernissen? Voor het nijverheidstechnisch en technisch onderwijs wenst de minister de programmatieprocedure te vereenvoudigen. De minister kondigde dit ook vorig jaar reeds aan. Zijn hiervan al resultaten? Is er verbetering merkbaar? Zijn er knelpunten?

In verband met de premie voor leraren in Brusselse scholen die de minister wil invoeren, vraagt mevrouw *Michiels* wat moet verstaan worden onder "enige tijd les geven". Is dat een jaar, vijf jaar ...?

De heer *Hans Schoofs* vraagt of de leerplichtcontrole in Brussel en de SALTO-screening van de Nederlandse taal de Franstaligen niet zullen afschrikken?

— *antwoord van de minister*

De *minister* deelt schriftelijk de redenen mee waarom de huidige taalregeling voor het lerarenkorps achterhaald is:

- ze is niet afgestemd op het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen, dat intussen is uitgewerkt;

- ze houdt geen rekening met taalkennis die een kandidaat elders verwerft (behalve in de lerarenopleiding);
- de regeling is niet meer aangepast aan hedendaagse inzichten (competentiegericht);
- organisatorische aspecten worden ervaren als een hinderpaal voor een normale verwerving van de benodigde taalkennis (enkel op een paar momenten in het jaar kunnen de verschillende examens georganiseerd worden, wie slaagt voor een examenonderdeel kan dit gunstig resultaat maar in beperkte mate meenemen indien hij niet slaagt voor het geheel).

De minister stelt voor om in Onderwijsdecreet XIX de regeling te actualiseren. Het huidige stelsel (wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs) ziet er als volgt uit:

bestuurs- onderwijzend en administratief personeel	grondige kennis van de onderwijstaal
leraars andere levende talen	voldoende kennis van de onderwijstaal
onderwijzers die verplichte 2de taal geven in lager onderwijs	voldoende kennis van de onderwijstaal en grondige kennis tweede taal

Er is een afwijking mogelijk indien men geen geschikte kandidaat vindt (telkens voor een jaar, drie maal). De aanstelling gebeurt op basis van diploma of taalexamencommissie.

Het nieuwe stelsel, ingaand op 1 september 2009, zou er als volgt uitzien:

kennis onderwijstaal voor bestuurs- en onderwijzend personeel	C1
kennis onderwijstaal voor niet-bestuurs- of onderwijzend personeel	B2
kennis verplichte tweede taal Frans	B1 (lezen, schrijven) B2 (luisteren, spreken)
kennis onderwijstaal voor onderwijzend personeel – levende vreemde taal en kunstvakken	B1
functionele kennis Nederlands voor personeelsleden in Franstalige scholen	A2
Functionele kennis Nederlands voor leerkrachten ‘exotische vreemde talen’ – cfr artikel 98, §3, decreet Volwassenonderwijs	A2

Er is een afwijking mogelijk gedurende drie jaar. De aanstelling is mogelijk op basis van diploma, taal-examencommissie of andere studiebewijs dat ERK (Europees Referentiekader) hanteert. Er komen overgangsregelingen voor wie nu in dienst is en voor de afgestudeerden tot 2010 in de lerarenopleiding en een artikel om vierde en verdere taalafwijkingen uit het verleden te 'wissen'.

Wat de brede school in Brussel betreft, zegt de minister dat minister Anciaux 800.000 euro uittrekt om een of meerdere initiatieven op te zetten rond Nederlandse taalverwerving binnen en buiten de schooluren, om een netwerk te ontwikkelen tussen Nederlandstalige scholen en Nederlandstalige sportclubs, kinderopvang en jeugdverenigingen. Over de concrete invulling is er begin 2009 overleg tussen beide kabinetten. Er is ondertussen een stuurgroep brede school, waaraan de verschillende departementen deelnemen, en die gecoördineerd wordt door het steunpunt GOK.

Wat de controle op de leerplicht betreft, is een protocol ondertekend met het Franstalig onderwijs en de Brusselse gemeenten. Er zit een werkschema in dat gericht is op vergelijking van de computerbestanden, gezamenlijk aanschrijven van de ouders van ontbrekende leerlingen, en verwittiging van de gemeenten als zij niet antwoorden. Als dan blijkt dat er een probleem is, wordt overgegaan tot verdere actie. De vergelijking van de databanken moet tegen 15 januari 2009 afgerond zijn.

Verder antwoordt de minister dat het RTC Vlaams-Brabant al samenwerkt met een aantal Brusselse scholen, onder meer in de bouw. Zij wordt dit schooljaar geïntensiveerd. Het werkt verder samen met een aantal beroepsreferentiecentra – Franstalige competentiecentra – en ook dat wordt versterkt.

De Brusselpremie zal vanaf 1 september 2009 toegekend worden aan leerkrachten die drie jaar in Brussel hebben lesgegeven. Technisch neemt dit de vorm aan van een niet-verworven salarisschaal, waaraan het bedrag van 1000 euro bruto per jaar is verbonden. De minister trekt er 3 miljoen euro voor uit op de begroting. Het betreffende besluit wordt dit jaar nog ingediend.

SALTO tot slot is een aanvangsproef voor taalvaardigheid, legt de minister uit. Het zou hem verbazen dat zij Franstaligen afschrikt. Om te beginnen wordt zij afgenomen na de inschrijving. Verder gaat het om een aanbod en bestaan er in Brussel al langer dergelijke toetsen (zie ook 3.2.2).

3.6.2. Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten

Wat de faciliteitengemeenten betreft, verwijst mevrouw *An Michiels* naar de tussenkomst van de heer Luk Van Nieuwenhuysen bij de interpellatie over de Nederlandstalige basisschool in Komen (*Hand. VI. Parl. 2008-09, nr. C66*). Zij vraagt ook of het voorstel van decreet houdende interpretatie van de artikelen 44, 44bis, en 62, §1, 7°, 9° en 10°, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997 (*Parl. St. VI. Parl. 2006-07, nr. 1163/1*), waarover momenteel een tweede belangenconflict in behandeling is in de Senaat, nog deze legislatuur zal worden goedgekeurd? In het geval dit niet mogelijk is, mogen er dan alsnog eenzijdige maatregelen worden verwacht zoals in het regeerakkoord vermeld? Of zal men in Vlaanderen rustig verder gaan met de financiering van de verfransing? Momenteel wordt immers voor de faciliteitenscholen elk jaar ongeveer 11 miljoen euro uitgetrokken.

3.7. Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

3.7.1. Basisdecreet Hoger onderwijs

In verband met het geplande ontwerp van basisdecreet Hoger onderwijs, leest mevrouw *Anissa Tamsamani* dat het de bedoeling is om de bepalingen in verband met het personeelsstatuut uit de verschillende decreten hoger onderwijs nog niet op te nemen in het nieuwe basisdecreet. Dezelfde signalen in het arbeidsmarktrapport over het leerplichtonderwijs, klinken echter ook over een tekort aan docenten in het hoger onderwijs voor bepaalde vakken. Voor het leerplichtonderwijs wordt, naast de aanpassing van de cumulatieregeling, in een aantal concrete maatregelen voorzien in het kader van Onderwijsdecreet XIX. Zijn soortgelijke ingrepen, naar aanleiding van een eventueel tekort aan docenten, ook nodig voor het hoger onderwijs?

– *schriftelijk antwoord van de minister*

De *minister* vraagt begrip voor het feit dat hij geen concrete lijst van maatregelen kan voorleggen over het arbeidsmarkttekort. Hij wil daar een sociaal overleg over organiseren met de vakbonden en de onderwijskoepels. Hij denkt aan heel pragmatische maatregelen, dus geen grote revoluties maar zaken die nog op korte termijn kunnen worden gerealiseerd, dit is voor de verkiezingen, en die dus haalbaar zijn in sociaal overleg op relatief korte termijn.

Het probleem van de zij-instromers is groot, in die zin dat iedereen onderkent dat mensen met ervaring gemakkelijker zouden moeten worden toegelaten om die ervaring te laten valoriseren, ook geldelijk, wanneer zij in het onderwijs stappen. De minister is er echter tot nu toe niet in geslaagd een akkoord te vinden over een efficiënte maatregel. Het probleem is dat hij een akkoord moet vinden over iets dat efficiënt is en dat tegelijkertijd een consensus kan wegdragen.

Hij aarzelt over het voorstel van VVS (Vlaamse Vereniging van Studenten). Het is niet de bedoeling dat mensen die louter een bachelor hebben gedaan, ook leraar zouden kunnen worden. Daar is lang over gediscussieerd toen we het decreet op de hervorming van de lerarenopleiding hebben goedgekeurd. We moeten er niet van uitgaan dat een academische bachelor een soort van instap is in het beroep van leraar, mits een specifieke lerarenopleiding. Dat is geen goed signaal. Ofwel moet men een professionele bachelor volgen met de specifieke kennis die daar wordt ingeladen, ofwel moet men een academische master volgen met de specifieke kennis die daar wordt ingeladen. De academische bachelor vindt de minister persoonlijk niet de goede voorbereiding. Dat is natuurlijk een kwestie van opvatting. Daarover zijn standpunten ingenomen in het Vlaams Parlement en de minister zou daar liever niet meer van afwijken.

Het arbeidsmarkttekort is fundamenteel. De minister denkt dat dat te maken heeft met de waardering voor het beroep. De oplossing is dus echt niet het signaal te geven dat we de vereisten zouden verlagen. Hij geeft een voorbeeld. Over Finland wordt meestal in nogal positieve zin gesproken. Daar is er een absoluut overaanbod van mensen die leerkracht willen worden. De eisen die daar worden gesteld, zijn veel hoger dan hier. Het zijn allemaal masters. Anders wordt men geen leerkracht. Er is ook een soort van toelatings-examen, een strenge selectie. En de kandidaten staan in de rij aan te schuiven om het te kunnen worden. Zeggen dat men de eisen moet verlagen om het probleem op te lossen, klopt dus niet. Er moet natuurlijk wel even geduld worden opgebracht om dat beleid te voeren.

Dat hangt inderdaad samen met verloning enzovoort. De minister denkt wel dat er stappen op dat vlak worden gezet. In de loop van de cao verbetert de verloning van de leerkrachten. Dat is niet spectaculair misschien, maar ze verbetert. De minister vindt dat het in deze tijden welkom is dat een koopkrachtverbetering mogelijk is die anderen misschien moeten ontberen. De minister gelooft echter niet dat we een

enorme loonsverhoging kunnen beloven. Hij denkt ook niet dat dat het probleem is. De grond van de zaak is respect, maatschappelijke waardering, respect ook voor het gezag van leerkrachten. Zeer veel in zijn beleid draait daar rond. Deze mensen hebben ervoor gestudeerd. Als minister vraagt hij hun oordeel, hun gezag, hun rol te respecteren. Dat moet men als minister van Onderwijs steeds naar voor schuiven.

3.7.2. Rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod

De heer *Dirk De Cock* vraagt of er afdelingen zijn gedetecteerd die geen of bijna geen finaliteit op de arbeidsmarkt hebben? Zo ja, wat zal de minister ondernemen?

De heer *Hans Schoofs* stelt dat de minister meer middelen heeft aangekondigd voor rationalisatie. Op welke termijn valt die verhoging te verwachten? Wat zijn de plannen voor het einde van de regeerperiode en voor het volgende academiejaar?

– *antwoord van de minister*

De minister verwacht het rapport van de commissie-Soete in december. Daarom is het budget voor rationalisatie-inspanningen in het hoger onderwijs overgedragen naar 2009, waardoor er in dat jaar 10 miljoen euro beschikbaar zal zijn.

3.8. Internationalisering

3.8.1. Opvolgingsconferentie van het Bolognaproces

Mevrouw *Sabine Poleyn* heeft vastgesteld dat op het vlak van de internationale erkenning van de diploma's er op Europees niveau onvoldoende vooruitgang is geboekt. De minister wil dat aankaarten op de Europese Bologna-conferentie. Het lid hoopt dat Vlaanderen en België de komende jaren stappen kunnen zetten.

3.8.2. Onderwijs en ontwikkelingssamenwerking

Mevrouw *Sabine Poleyn* is verheugd dat het beleidsdomein Onderwijs zijn samenwerking ook geconcentreerd heeft op de Vlaamse partnerlanden van het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking. De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwer-

king en technische Bijstand (VVOB) is een expert in het ondersteunen van landen die hun onderwijsbeleid willen verbeteren. De administratie neemt zelf in samenwerking met de Universiteit Gent ook een dergelijk initiatief. Het lid vindt dat de administratie of de minister beter een samenwerkingsovereenkomst zou sluiten met VVOB en eventueel ook met Ontwikkelingssamenwerking. Zo kunnen de verschillende organen elkaar versterken in plaats van naast elkaar te werken.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, pleit voor samenwerking met VVOB. Zij weet dat de Nederlandstalige scholen in Suriname vragen om uitwisseling met Vlaanderen en vraagt daarom om dat land in de lijst op te nemen.

Verder vindt zij niets terug over de rol van de vzw EPOS (Europese Programma's voor Onderwijs, Opleidingen en Samenwerking) in de beleidsbrief. In het kader van de internationalisering moet de overheid nochtans stappen zetten om ook voor niet-kapitaalkrachtige leerlingen uitwisseling mogelijk te maken.

– *antwoord van de minister*

Suriname is een partner in de Nederlandse Taalunie, wat reeds samenwerking mogelijk maakt. Daarom aarzelt de *minister* om het land ook nog een keer als Vlaamse partner mee te nemen.

De internationale mobiliteit in het secundair onderwijs is belangrijk, maar de minister weet niet goed wat de overheid daaraan moet doen.

– *replieken*

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck*, voorzitter, herinnert aan de ondersteuning van projecten door voormalig minister Van den Bossche.

De *minister* laat nakijken welke dingen vandaag nog gebeuren.

III. BEGROTING 2008: ALGEMENE EN ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

1. Algemene bespreking

De heer *Jef Tavernier* stelt vast dat voor het tweede opeenvolgende jaar de onderwijsbegroting en het

aandeel van de onderwijsbegroting in het brp (bruto regionaal product) procentueel achteruit gaat. In 2008 steeg – inflatiegezuiverd – de onderwijsbegroting met 0,2 percent maar het brp steeg wel meer. Voor 2009 gaat het om -1,4 percent.

2. Artikelsgewijze bespreking

2.1. *Decreetsbepalingen*

Artikel 12 (Programma's. FC, FD, FE, FG, FH (behalve FH33.02), FI, FJ)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikel 15

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikelen 33 tot 41

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikelen 66 tot 69

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikelen 92 tot 94

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikelen 117 en 118

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikel 141

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

2.2. Begrotingstabel

AFDELING 1

Programma FA
Apparaatkredieten

Programma FB
Provisies

Programma FC
Algemeen

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Programma FD
Basisonderwijs

Mevrouw *An Michiels* licht het amendement van de Vlaams Belangfractie toe (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09*, nr. 15/4). Het voorstel van decreet houdende interpretatie van de artikelen 44, 44bis en 62, §1, 7°, 9° en 10°, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari

1997 (*Parl. St. VI. Parl. 2006-07*, nr. 1163/1) over de schoolinspectie in de faciliteitengemeenten ligt voor de tweede keer voor in de Senaat in het kader van een belangenconflict. De Vlaams Belangfractie vreest dat het niet meer in het Vlaams Parlement zal kunnen worden goedgekeurd tijdens deze legislatuur. Zij stelt daarom voor om de eenzijdige maatregel, waarvan sprake in het regeerakkoord, nu te nemen en de dotatie voor het Franstalige faciliteitenonderwijs te schrappen uit de begroting.

De heer *André Van Nieuwkerke* informeert dat de Senaatscommissie voor Institutionele Aangelegenheden het onderwerp op donderdag 20 november besprak. Hij verdedigde het voorstel van decreet daar maar zijn amendement, waarin gesteld wordt dat het Vlaams Parlement in deze bevoegd is, werd door de andere Vlaamse fracties weggestemd. De commissie besloot uiteindelijk om geen advies te geven en die beslissing staat op donderdag 4 december op de plenaire agenda van de Senaat. Het lid is bang dat de carrousel nog een tijdje zal doordraaien, wat niet goed is voor het onderwijs.

De heer *Kris Van Dijk* herinnert aan de fundamente van deze kwestie. Vlaanderen financiert anderszins onderwijs. In het genoemde decreet wordt duidelijk gesteld dat die verbintenis blijft bestaan. Tegelijk stelt men vast dat de gemeenschap die zich als tolerant profileert, dat niet doet. Het lid verwijst naar de situatie in Komen. Hij dringt aan op een blijvend engagement van alle Vlaamse partijen. Als de Senaat plenair beslist om geen standpunt in te nemen, kunnen daarna het Waalse en eventueel zelfs het Brusselse Gewest nog een keer de carrousel in gang zetten. Een minderheid kan in dit land namelijk vier keer een belangenconflict inroepen als zij meent dat haar belangen geschaad worden, en de meerderheid maar één keer. Het lid meent dat men zich daar eens ernstig moet over bezinnen.

Het amendement wordt verworpen met 9 stemmen tegen 2.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Programma FE
Secundair onderwijs

Programma FF
Deeltijds kunstonderwijs

Programma FG
Hoger onderwijs

Programma FH (behalve ba 12.02 en 33.02)
Levenslang leren

Programma FI
Systeemondersteuning

Programma FJ
Leerlingondersteuning

Programma FK
Infrastructuur

Programma FL
Onderwijscommunicatie

Programma VH
Apparaatkredieten kabinet

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

AFDELING III

DAB Hogere Zeevaartschool

Bij de DAB Hogere Zeevaartschool worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2009 van de DAB Hogere Zeevaartschool wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen

DAB Fonds Inschrijvingsgelden
centra voor volwassenenonderwijs

Bij de DAB Fonds Inschrijvingsgelden centra voor volwassenenonderwijs worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2009 van de DAB Fonds Inschrijvingsgelden centra voor volwassenenonderwijs wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

AFDELING V

AGION

Bij het IVA AGION worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2009 van het IVA AGION wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter

Anissa TEMSAMANI Monica VAN KERREBROECK
An MICHIELS